

EL POU DE LA GALLINA

Núm. 401

elpou.cat | 4,50€ | octubre 2023

REVISTA MANRESANA
D'INFORMACIÓ I OPINIÓ

+
L'entrevista a
Mireia Vives,
advocada i
mediadora

LA MANRESA HISTÒRICA EN COLOR

La curiositat no té edat. Aprendre, tampoc.

**Formació universitària
sense exàmens per a
persones amb experiència**

**Inscripcions
obertes per al
curs 2023-2024**

CURSOS MONOGRÀFICS TRIMESTRALS (octubre - desembre 2023)

- Com es fabriquen les notícies
- Introducció a l'Astronomia
- Geografia de Catalunya
- L'Univers de Gaudí I
- L'Univers de Gaudí II
- Introducció a l'Enologia
- L'amor a la història de la literatura catalana
- Oratòria
- La física quàntica i el seu impacte en el nostre món

ACTIVITATS CULTURALS A LA UNIVERSITAT (curs 2023-2024)

- Cinefòrum
- Coral USènior

Més informació a:

T. 93 875 96 04 / Whatsapp: 626 782 498
usenior@umanresa.cat
www.umanresa.cat

U Sènior

UMANRESA | UVIC-UCC

UMANRESA

UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL DE CATALUNYA

FUNDACIÓ
UNIVERSITÀRIA
DEL BAGES

Acolorir la història

CLARET & GUBIANAS 2023

En els últims anys, la tecnologia ha permès convertir en *una mica més reals* les fotografies i les imatges enregistrades a l'època en què el món quedava *retrat* en blanc i negre. Naturalment, com més antic és l'esdeveniment i menys rellevància té, més costa trobar material gràfic i qualsevol troballa, a dia d'avui, esdevé quelcom semblant a l'arqueologia. Així, instantànies i filmacions, passades pel sedàs de la historiografia, aquella que ressegueix el passat i el reescriu de forma crítica, contribueixen a presentar un relat més proper a la veritat. A escala local, en especial, les fotografies i els primers enregistraments d'imatges en moviment tenen un alt valor simbòlic, ja que són petites joies dedicades a fer reviure la crònica social; més encara si revelen imatges de la quotidianitat, amb personatges anònims, transeünts o activitats que reflecteixen el batec quotidià de pobles i ciutats en el passat.

En una ciutat com Manresa, els reculls de fotografies solen presentar cites tradicionals i/o festivitats populars, o bé, excepcionalment, altres grans esdeveniments que, per significats o multitudinaris, tracen una pàgina destacada de la història local o del país. D'aquests moments no n'hi ha tants i aquest mes, amb la col·laboració de l'arxiu històric comarcal –excepte en col·leccions privades el material inèdit cada cop és més escadusser–, n'hem seleccionat deu per, a través de la tecnologia de la nova intel·ligència artificial, acolorir-los. D'alguna manera, contribuïm a treure de la grisor del banc i negre aquells esdeveniments que van restant en l'oblit a mesura que va traspasant els que els van protagonitzar. Com la historiografia, doncs, contribuïm a tenyir de color i a fer semblar més reals aquells relats que algú va procurar que quedessin ennegrits. Si la història tradicionalment l'han escrit els vencedors, en aquest número del **Pou** fem un petit avenç per acolorir la nostra història.

Mora i Oliveras reclamen estratègia de futur en la presentació el Pou número 400

El dia 6 de setembre, al Centre Cultural del Casino, es va fer la presentació d'El Pou de la gallina número 400, que recollia deu reflexions sobre els canvis que la ciutat ha viscut des de 1987 en diversos àmbits, i que la revista al llarg del temps ha provat de reflectir a les seves pàgines. Les col·laboracions de Xavier Domènech (política), Xavier Rubio (demografia), Sílvia Gratacòs (economia), Ignasi Perramon (urbanisme), Josep Ramon Mora (pobresa), Josefina Recasens (educació), Joan Morros (associacionisme cultural), Lluís Guerrero (sanitat), Eudald Tomasa (turisme) i Josep Camprubí (llengua) conformen una interessant radiografia a l'abast de tots els lectors.

La presentació, conduïda pel cap de redacció, Carles Claret, va consistir en un diàleg entre el geògraf Josep Oliveras i l'activista social Josep Ramon Mora, per tal de parlar sobre els canvis viscuts d'ençà del primer número. La voluntat era la de revisar els encerts i desencerts i també els reptes de la ciutat i les expectatives de futur. La conversa va ser amena i instructiva, davant del nombrós públic que omplia la sala, entre el qual hi havia una representació política nodrida i plural.

Síntomes d'estancament

Mora i Oliveras es coneixen de més de trenta anys enrere, quan van compartir el projecte El Bages cap al 2000, i el

vespre en conjunt prometia. Només començar, Josep Ramon Mora va felicitar la iniciativa, atès que «a Manresa no hi ha gaires oportunitats per valorar la ciutat». La seva exposició, que va qualificar de vivencial, es podria resumir així: Manresa ha fet canvis positius en molts aspectes sectorials, però li queden deures pendents. «No obstant els avenços, Manresa ha viscut una tendència persistent a tenir un ritme de desenvolupament socioeconòmic més lent que les grans ciutats del país i actualment hi ha indicadors preocupants que apunten cap a una situació d'estancament econòmic i empobriment social».

Per als símptomes d'estancament, «sobre els quals tots tenim responsabilitat», Mora reclamaria més potència i persistència, i la necessitat de construir un relat conjunt de la ciutat que tingui un abast fins i tot comarcal. Encara més, Mora va voler destacar dos factors que s'alimenten mútuament en aquesta tendència negativa: «la manca d'una política d'equilibri territorial per part de la Generalitat i la manca de propostes estratègiques territorials per part de les institucions locals i comarcals, i els seus agents socials».

Ciutat intermèdia

Tot seguit, Josep Oliveras va reprendre el to volgutament vivencial de Mora i va reclamar prendre consciència de les coses de la nostra realitat. «Podria passar-nos com qui

va perdent cabell i un dia... se sorprèn de veure's calb!». Oliveras va reclamar ambició, amb la mateixa voluntat supramunicipal, i va defensar una Manresa no pas ciutat mitjana de Catalunya, sinó «ciutat intermèdia», que connecta ciutats i pobles. «És clar que, per a això, cal anar més enllà de les diagnosis i cal atacar, en xarxa, una estratègia de futur pensant en clau d'indústria i comunicació amb Barcelona».

En el diàleg, Mora va referir-se al nou regidor d'Empresa, Coneixement i Turisme, Joan Vila, present a la sala, que dies abans declarava a *Regio7* estar treballant en el nou Pla d'Actuació Municipal com un document que vagi més enllà del 2027. «Deia Joan Vila que no es podria entendre una gran inversió a la Fàbrica Nova si al mateix temps no estem treballant per capgirar el Centre Històric. Subscriu totalment aquestes paraules i només afegiria que aquesta estratègia a llarg termini necessita l'existència d'un autèntic poder polític, econòmic i social que actui com a referent. Que vinculi el territori des del punt de vista polític, econòmic i social, i no subordinat a Barcelona. Que sigui capaç de posar-se d'acord en tot allò que ens falta i es posi a treballar concertadament per aconseguir-ho». La afirmació apel·lant a la totalitat del potencial endogen de Manresa semblava tenir per un moment l'aprovació de tota la sala. Sense una complicitat estratègica interna, com es poden assolir objectius externs? Els dos ponents coincidirien

a reclamar un canvi de la cultura política local, que ha de ser capaç de funcionar amb lògiques de foment i lideratge comarcal. «Aquest és el repte de l'actual govern –va concretar Mora–, però també implica un repte per al conjunt del teixit social que ha de ser capaç de sortir de la situació d'atonía i desmobilització dels darrers anys, per aspirar a ser coprotagonista del canvi que la ciutat necessita».

Aportacions des de la fila zero

Ja en la recta final, i des de la fila zero, les aportacions d'Ignasi Perramon van analitzar les pèrdues de Fàbrica Nova, Pirelli i CaixaManresa, i per part de Xavier Rubio, en una intervenció vehement, es va fer esment d'una ciutat sobreenvellida i de tota la població nouvinguda que ara mateix ja forma part de Manresa. El mateix Rubio va plantejar les possibilitats de comptar amb els jubilats a l'hora de connectar amb la diversitat local, i de crear un senat actiu on sistematitzar anàlisis com la d'aquell vespre. La proposta va quedar suspesa a l'aire però, per poc que s'hi rumii, tindria un interès elevat si volem anar més enllà de debats conjunturals i projectes de curta volada, massa sovint acotats pels quadriennis dels mandats municipals. És clar que, ben mirat, això ja no queda a les mans de la revista.

400 **POUS
DE LA
GALLINA SÓN**

400 **TEMES
DEL
MES i**

400 **ENTREVISTES
EN
PROFUNDITAT**

Ara podeu fer-ne la consulta al web del Pou!

Tots els reportatges centrals de la revista
i totes les entrevistes a fons, des del 1987 al 2023, a

elpou.cat/400-pous

—amb accés als continguts del període 2008-2023.

En cas que us interessi algun exemplar concret en paper,
podeu demanar-lo a elpou@elpou.cat, al preu de 2 euros (existències limitades)

Associació cultural El Pou de la gallina

President: Jaume Puig

Vicepresident: Ramon Fontdevila

Secretària: Lourdes Muñoz

Tresorer: Francesc García

Vocals: Joan Cals, Carles Claret, Josep Maria Mata, Lluís Matamala, Josep R. Mora, Montse Rosell, Jordi Sardans, Teresa Torra i Joan Vilamala.

Redacció, administració, publicitat i subscripcions:

Carrer Sobrerroca, 24, baixos

08241 - Manresa

Telèfon: 93 872 50 18

www.elpou.cat

elpou@elpou.cat

Revista fundada el 1987

Membre de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal Premi Tasis Torrent 1991

Coordinador: Jordi Sardans

Cap de redacció: Carles Claret

Redacció: Jordi Estrada, Marta Jorge, Josep M. Oliva, Alba Pararols, Marc Prat, Ferran Sardans.

Disseny: Carles Claret i Marc Prat

Maquetació: Marc Prat

Portada: La plaça Major amb el president Francesc Macià al balcó, el 7 de juny de 1931. Autor: Josep Maria Sagarra i Plana (Arxiu Nacional de Catalunya).

Fotografia: Jordi Alavedra, Enric Casas, Joan Closas, Marc Prat.

Col·laboradors: Isaac Bosch, Maria Camp, Llorenç Capdevila, Jordi Casas, Ignasi Cebrian, Cercle Artístic de Manresa, Col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials de Manresa, Laura Estrada, El Galliner, Josep Girabal, Jaume Gubianas, Robert Martí, Josep M. Mata, Javi Oviedo, Maria Picassó, Quaderns de Taller, Eudald Tomasa, Erques Torres, Laura Vidal, Joan Vilamala, Marc Vilanova, Lluís Virós.

Administració:

Joan Vilar

Expansió publicitària:

Publicitat Clarena

Urgell, 38. Tel. 93 872 43 86

Impressió:

INOM, SA. Era de l'Huguet, 7.

Tel. 93 878 41 20

Distribució:

Sobrerroca Centre SL.

Tel. 93 873 92 34

Dipòsit Legal:

B-13.528-1987

ISSN: 2253-6647

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Les col·laboracions que apareixen signades a la revista no representen, necessàriament, l'opinió d'El Pou de la gallina

SUMARI

Octubre 2023.

Núm. 401

06 DE MES A MES

08 ÀLBUM DE VISITES

MONTEYS/ FONTDEVILA

Joan Closas i Joaquim Noguero

10 FAVETS...

EL COTXE MÉS MACO

Josep M. Oliva

INSEGURETAT CIUTADANA

Jordi Sardans

11 ... I TREMENDES

DECADÈNCIA ACADÈMICA

Marta Jorge

LLAMINADURES LOCALS

Laura Serrat

12 TEMA DEL MES

LA MANRESA,
DEL PASSAT
TORNA ACOLORIDA

Ramon Fontdevila i Erques Torres

34 D'AQUÍ I D'ALLÀ

JIŘÍ VÁCLAVÍK

REPÚBLICA TXECA

Alba Pararols

36 INNOVACIÓ I TECNOLOGIA

QUÈ ÉS L'HIDRÒGEN VERD?

Josep M. Macià

38 SAPS QUÈ MENGES?

PER SI UN DIA VAS AMB

PRESSSES

Marta Jorge

40 INDRETS

ELS GEGANTS DE COLL PIQUER

Josep Girabal i Josep M. Mata

42 NATURA URBANA

PAISATGE INTERIOR

Ignasi Cebrian

44 L'ENTREVISTA

MIREIA VIVES PUIG

Jordi Sardans

CULTURA

49 ESPAI D'ART

Josep Barés

50 FILA CULTURAL

A MANRESA LA PRIMAVERA

CULTURAL FLOREIX

A LA TARDOR

Jordi Estrada

52 LÈXIC A LA MANRESANA

FER PASSERES

Jaume Puig

53 CRÒNICA SOCIAL

TRONADA PER LA FESTA

MAJOR A LA PLAÇA (1902)

J. S.

54 PROPOSTES

Laura Vidal, Marc Vilanova, Joan

Morros i Jaume Pont

55 PATRIMONI CIUTADÀ

MAS DE LES MARCETES

Lluís Virós

56 FANAL DE CUA

PUBLICAT

Llorenç Capdevila

LA INTEL·LIGÈNCIA

DE LES CIUTATS

Eudald Tomasa

57 EL CUL DEL POU

La Banda interpreta la música del Correfoc

3 de setembre. Una cinquantena de músics de la banda de la Unió Musical del Bages interpreta les músiques del Correfoc al Kursaal, amb la companyia de les figures del Drac, la Gàrgola, el Boc i la Víbria.

La Joviat ja és Institut Escola Manresa

6 de setembre. El nou curs escolar comença a Manresa amb més d'11.000 alumnes, repartits en els 27 centres educatius i amb l'antiga escola concertada Joviat de la Muralla de Sant Francesc reconvertida en un dels centres públics més grans de la ciutat, amb un miler d'escolars i com a institut escola.

Diallo torna a triomfar en la Nit de l'Esportista

7 de setembre. La 52a edició de la Nit de l'Esportista guardona el gimnasta artístic Thierno Diallo com a millor esportista, juntament amb les atletes Jan Díaz Basullas, millor esportista jove, i Montse Prat Grau, millor esportista veterana. Durant la gala al Kursaal, es premien també tècnics, equips, entitats i patrocinadors.

8 de Sílvia Sanfeliu, nova presidenta d'Òmnium

8 de setembre. La directora escènica i dramaturga Sílvia Sanfeliu Morros és elegida nova presidenta d'Òmnium

Capçalera de la Marxa de Torxes. (foto: Germà Cabrera)

Bages-Moianès, en l'assemblea anual de socis de l'entitat.

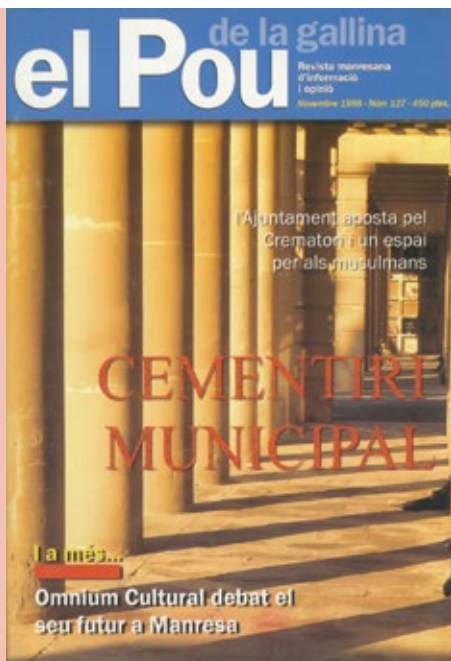
Un miler de participants a la marxa de torxes unitària

10 de setembre. Un miler de persones participen en la catorzena Marxa de Torxes per la Independència, organitzada per la Comissió 11 de Setembre (Consell de la República, la CUP, ERC, Junts, Òmnium Bages-Moianès i Poble Lliure), amb parlament a càrrec d'Antoni Infante, membre de la Plataforma pel dret a decidir del País Valencià.

50 entitats a l'ofrena floral de l'Onze de Setembre

11 de setembre. Una cinquantena d'entitats fan l'ofrena a la plaça Onze de Setembre. Hi participen els grups d'ERC, Junts, Fem Manresa, Impulsem i FNC, amb parlament a càrrec de la historiadora Rosa Serra.

fa 25 anys

El cementiri municipal es posava al dia

El número d'octubre de 1998 de la revista publicava el reportatge central, de Carles Claret, que analitzava el futur del cementiri municipal. Llavors s'estudia-va la possibilitat de la instal·lació de forn crematori per fer-hi incineracions i la creació d'un espai que acollís difunts de religió musulmana. La liberalització del sector funerari havia provocat fortes pugnes per fer-se amb una quota d'aquest mercat. En parlaven, Carles Esclusa, regidor responsable del cementiri, i Ladislau Velasco, de Funerària del Bages, i Jaume Fontanet, de la Funerària Fontanova, que feia poc que havien trencat el monopoli de Fontal.

Òmnium debatia el seu futur

El dia 31 d'octubre, la delegació de Manresa d'Òmnium commemorava els 25 anys d'existència amb una taula rodona sobre el futur de l'entitat a la casa Lluvià. Tres setmanes abans, el 8 d'octubre, Joan Chichi Creus rebia l'orde olímpic en la categoria de plata, de mans de Samaranch. El dia 17, Creu Roja inaugurava l'es-cultura Àngel del Voluntariat, de l'artista Àngels Freixanet, a l'avinguda Francesc Macià, en l'any del centenari de l'entitat. El dia 26, l'Ajuntament iniciava l'encer-clament de l'illa de vianants amb pilones, especialment la Plana de l'Om. I el dia 31, Joan Manuel Serrat actuava al pavelló de Congost davant de 3.000 persones.

Solidaritat amb el Marroc

15 de setembre. La comunitat islàmica de Manresa i molts ciutadans es mobilitzen per fer arribar ajuda a la gent del Marroc afectada pel terratrèmol a la zona de l'Àtlas. El recapte aconsegueix en poc temps més de 12.000 euros i materials i roba en suport dels afectats.

Els ghanesos fan la seva festa amb polèmica

16 de setembre. Durant la festa Kente de la comunitat ghanesa a la plaça de Catalunya, en presència de l'alcalde, sona l'himne de Ghana, els Segadors i l'himne espanyol amb lletra de José María Pemán, oficial en l'època franquista. La comunitat assegura que és un error, però el fet aixeca polèmica i és criticat especialment per Junts.

L'Ajuntament deixa la tutela econòmica de l'Estat

20 de setembre. L'Ajuntament de Manresa surt del Pla d'Ajust després de retornar íntegrament el deute de 10.014.100 euros contret el 2012 a través del mecanisme de finançament que l'Estat espanyol va posar en marxa per facilitar el pagament de proveïdors.

Una baralla al Passeig es fa viral a les xarxes

23 de setembre. Una baralla tumultuària entre una vintena de joves, amb cadires i taules dels establiments de les terrasses properes al Kursaal, es fa viral a les xarxes i encén

Jordi Sardans

Exposició sobre el Bàsquet Manresa

Al vestíbul del Nou Congost es va inaugurar una exposició permanent sobre la història del Bàsquet Manresa i especialment sobre la consecució del títol ACB de la Lliga estatal de basquetbol, fa 25 anys. Hi predomina la fotografia històrica, on es reflecteixen els primers partits masculins des del 1929, amb fotos d'alguns dels millors jugadors de casa en diverses etapes, com Joan Colell, Pep Pujolràs, el gran Joan Creus, fonamental per aconseguir la Lliga de 1998, Jordi Singla o Rafa Martínez, i també entrenadors, des del mític Antoni Serra a l'actual Pedro Martínez. Pel que fa a la categoria femenina, es reproduïxen imatges del 1931 i els èxits en categories inferiors de la dècada dels 80 del segle passat, amb Nina Pont, que va jugar a la lliga dels EUA. El suport incondicional de l'afició s'hi manifesta explícitament mitjançant el factor Congost. Lamentable, però, que no es convidés Josep Sáez, un dels millors presidents de l'entitat, a la inauguració.

Amunt...

una polèmica ciutadana. Cinc dies més tard, policia local, mossos d'esquadra i policia nacional fan un control al Casino, on detenen onze joves.

Es presenta 'La fotografia a Manresa'

25 de setembre. L'Espai Plana de l'Om acull la presentació del llibre *La fotografia a Manresa. Dels orígens a l'any 1939*, de Joan Vila-Masana Portabella, amb motiu dels 50 anys de Parcir.

El col·lectiu Capalafí vol afrontar la vellesa i la mort

28 de setembre. La sala d'actes del Casino s'omple a vessar en la presentació del col·lectiu Capalafí, amb una conversa sobre Morir i envellir, amb la participació d'Espartac Peran i Nani Hidalgo, de l'associació Dret a Morir Dignament.

Graduació a UManresa

29 de setembre. Les Facultats de Ciències de la Salut i Ciències Socials del campus Manresa de la UVic-UCC celebren en dos actes al Kursaal la cerimònia de graduació de la promoció del 2023, formada per 343 persones, que fan que per primera vegada, UManresa superi la xifra de 7.000 persones titulades en graus.

Nou viver d'artesanía

29 de setembre. Al casal barroc de la casa Oller, a la Plana de l'Om, s'obre l'espai comercial Artífex La Plana. L'establiment és compartit per les artesanes Marta Camps, Rosa Barreda i Dora Stefania Teodora Donciu, amb Ampans.

La irresponsabilitat dels demòcrates

El dia 16 de setembre, a la plaça Catalunya, hi va haver una trobada organitzada per l'Associació de Ghanesos del Bages, que volien mostrar la seva presència a la ciutat. Van invitar a la festa alguns representants de l'Ajuntament com l'alcalde Aloy i dos regidors socialistes amb ganes de deixar-se veure. L'acte hauria passat desapercbut si no hagués estat perquè a més d'un se li va escapar de les mans. L'alcalde, impertèrrit, va escoltar sencer l'himne feixista de l'Espanya dictatorial, i segons les fotografies publicades, amb cara de pomes agres. A veure, en qualsevol ciutat democràtica, l'alcalde que representa teòricament el conjunt de la població, hauria d'actuar ipso facto davant d'un fet com aquest, per tal de fer aturar d'immediat aquesta aberració. Si hagués tingut determinació, en dos segons, s'hauria acabat el xou. Les justificacions posteriors demostren poca capacitat municipal per trobar solucions a problemes que ells consideren «menors».

... i avall

A. Monteyes & Manel F., dos dels nostres

Fotografia de Joan Closas
Text de Joaquim Noguero

Els dibuixants Albert Monteyes (Barcelona, 1971) i Manel Fontdevila (Manresa, 1965) no sols són dos, també són parella artística i són un cas, perquè semblen tota una tropa. No es pot fer més feina amb menys equip: dots d'observació, llapis, tinta negra, mirada clara, molta conya i un punt de mala llet i tot. Fina, això sí, mai a cegues, això no, perquè primer que res són periodistes i vostès ja saben que Kapuściński deia que els cínics no serveixen per a aquest ofici. O tens un mínim d'empatia o malament rai, quan dus als dits una arma tan carregada.

Sort que en Monteyes i el Manel han sabut sempre quin era el seu bàndol. El de la gent normal, el de la precarietat, el dels que van fent, el dels qui no gasten prou veu. Quan a *El Jueves* el Manel ens mostrava el dia a dia de *La parejita*, al seu costat l'Albert s'ocupava del *Tato, con moto y sin contrato*. I si coincidien així al costat bo de la balança, al dolent els dos els va tocar donar la cara a Madrid quan el judici per mofes a aquella altra *parejita* principesca que havien tret en portada al setmanari dels dimecres. Déu-

n'hi-do. Quan algú va intentar tornar a fer-los callar, van cremar junts la nau, perdent el sou que implicava, i ho van fer amb *Orgullo y satisfacción*, una altra andanada re(i)al. Junts també s'han passejat per *Mongolia*, un país on no se'ls ha perdut res i per això es miren estupefactes, amb mirada marciana. I encara junts van omplir de ninots i acudits tot un senyor dia del diari *Ara* per retratar el ximple avui i exercir del que són, cronistes reals, parella de clowns, amb cara d'os enfadat un i de nen petit l'altre, però igual de proletaris de l'humor.

¿Què se'ls va perdre a Manresa el dijous 21 de setembre a la llibreria 2 de Piques, per posar-se a firmar junts exemplars del seu llibre *Para ti que eres joven?* Doncs, la joventut extraviada i expropiada d'una generació, la del *baby boom*, que ells dos ens tornen enquadrada, classificada, catalogada, radiografiada, cartografiada, llistada i inventa(ria)da. Una joventut que recorden entre vinyetes, vestits ara amb l'uniforme de feina del barnús, les sabatilles d'estar per casa i algun quilet de mes, però la mateixa mirada afilada i sorneguera. La de caps de fila de la nostra quinta. Albert Monteyes i Manel Fontdevila, uns mestres.

Carles Claret

Resistir al centre històric

Fa setze anys, vaig decidir apostar pel barri Antic. Comprar un pis en una finca rehabilitada –ara devaluat després de l'explosió de la bombolla immobiliària– va ser com un acte de militància. Passat un període d'il·lusió, d'un temps ençà, aquelles ganes de contribuir a rejuvenir un sector, fer-lo reviure i canviar-li la fesomia amb el batec d'aquells que hi vivim dia a dia, ara són un acte de resistència. Al cap de quatre lustres llargs, el grau de degradació del barri a tots nivells –urbà, comercial, cívic...– lluny de contenir-se, s'ha multiplicat. Llegir notícies relacionades amb el sector sol constatar la pèrdua d'un altre llençol de la bugada: batusses, sorolls, robatoris, comerços que abaixen la persiana, ocupacions conflictives, problemes de neteja... No sé pas si Manresa té propòsit, si té ambicions i projectes, si té rumb... El que estic convençut que, a hores d'ara, no té rumb és el centre històric.

Un aspecte clau per capgirar la situació són les sensacions i la proximitat a peu de carrer. Cal viure-hi o treballar-hi, al centre històric, per adonar-se que la majoria del veïnat ni és hostil, ni desitja viure com ho fa. Simplement, és víctima de la misèria i el detestable entorn que l'envolta: edificis abandonats, locals d'antics comerços tancats i bruts, pisos insalubres llogats, intercanvis de retrats i desconfiances entre ètnies i famílies, mala il·luminació, brossa per tot arreu, trànsit rodat incontrolat, tràfic de drogues i, naturalment, problemes de seguretat. Amb aquest panorama no es viu amb un somriure d'orella a orella. Es resisteix. Ningú –independentment d'on hagi nascut– vol seguir vivint al sector si té la possibilitat de progressar traslladant-se a un altre barri.

Aquest últim aspecte és crucial. De fet, és el que hauria d'activar totes les alarmes del govern de la ciutat: la renúncia explícita i irrevocable de molts dels veïns del centre històric a

continuar *resistint* davant la inacció municipal i la manca d'intervencions contundents destinades a la dinàmica d'una zona que molts altres conciutadans ja ni trepitgen per l'abandonament de carrers i places, els senyals de mala qualitat de vida o, senzillament, per por i sensació d'inseguretat. Per tot plegat, hi cal un pla de xoc sense més dilacions. Intervenir-hi multidisciplinàriament amb tots els recursos que la ciutat sigui capaç de destinar-hi. La tasca és ingent, ha de comptar amb tot l'engranatge institucional i, sobretot, teixir complicitats amb administracions, organismes, empreses i particulars, tant del sector públic com del privat, que contribueixin a capgirar la situació com un mitjà. Però s'ha de tenir un pla amb eixos molt ben definits per poder deixar clar als futurs companys de viatge quin escenari i model urbà es defineix i, en el cas d'aquells que hagin de destinar-hi inversions, quines contrapartides obtindran. Una transformació profunda mai no és gratuïta.

En qualsevol cas, ja no hi ha excuses per no entrar amb l'excavadora i intervenir urbanísticament amb decisió, ensorrant el que no serveix i esponjant aquells espais enclaustrats on ningú vol viure. Ja fem tard pacificant el trànsit, dinamitzant econòmicament i socialment carrers i places, i reconnectant el centre amb la resta de la ciutat. Per tot plegat, a més, no es pot perdre de vista que l'eix de qualsevol dels canvis ha de ser el de les persones. La revitalització del centre històric ha de consistir a

esbossar diàfanament un lloc agradable per viure, on la problemàtica social també es desinfla. Qui hi visqui ha de tenir les necessitats bàsiques cobertes, espais endreçats i nets per passejar, comerços de proximitat, equipaments públics i privats i, sobretot, habitatges dignes que recuperin el mateix valor del patrimoni històric i arquitectònic que conté la zona i singularitza el conjunt de la ciutat.

La majoria del veïnat del centre històric ni és hostil, ni desitja viure de la manera en què ho fa. És víctima de la misèria i el detestable entorn que l'envolta.

Josep M. Oliva

El cotxe més maco

En una entrevista al diari, vaig llegir una frase que em va fer rumiar una bona estona. Tant se val qui la va dir, tant se val el context, la data... Tampoc no crec que la seva autora la deixés anar com qui fa una declaració de principis ni pretengués ser brillant.

Més aviat penso que expressava un pensament espontani que reflectia una cosa que hem fet molts, encara que quan l'hem fet potser no ens hem parat a pensar-hi. Deia: «Vinc d'aquella tradició de mirar el preu d'un vestit abans de saber si m'agrada». Quan ho vaig llegir m'hi vaig veure plenament retratat, i crec que qualsevol persona amb qui em relaciono, i entre les quals no n'hi ha cap que visqui a Pedralbes, haurà fet el mateix més d'un cop i es podria aplicar igualment la frase. Només li caldria canviar l'objecte del desig, i pensar que allà on diu un vestit hi podria dir un pis o unes vacances. Penso en les tres vegades que m'he comprat un cotxe. Sempre me l'he comprat al meu gust, i m'he quedat el que més m'agradava. Però, d'una manera inconscient, ho he fet limitant la meua tria a un determinat segment de marques i models, just aquell que s'adaptava a la meua economia. I quan vaig tenir aquell primer R5 blau metal·litzat i nou de trinca, me'l mirava i me'l remirava pensant que tenia el cotxe més maco de tots... bàsicament perquè els d'una gama més alta per a mi era com si no existissin.

Fa ja molts anys em vaig quedar amb una altra frase llegida en un article de la Rosa Montero que es podria ben emparentar amb aquella, tot i que no fes referència a res material. Deia la Rosa Montero: «Un vell principi d'economia sentimental t'impulsa a enamorar-te d'aquelles persones que estan més al teu abast». Admetre això no és tan fàcil com admetre que si tens un apartament a Torredembarra és perquè no et pots permetre tenir una casa de tres-cents metres quadrats a la Costa Brava. Però l'evidència s'imposa i, si ens parem a pensar-hi, l'estadística ens demostrarà que la majoria dels aparellaments responen a una mena de llei natural que costa saltar-se i, que quan es fa, no sempre dona bons resultats. La felicitat, en totes les coses de la vida, sempre és dintre de les nostres possibilitats, però cal buscar-la.

Jordi Sardans

Inseguretat ciutadana

No és un bluf, és una realitat. Negar-ne l'evidència és no voler reconèixer un problema greu i no posar mesures per solucionar-lo és mantenir les inèrcies, no saber governar i el que és pitjor, donar el primer pas per justificar els feixistes. En un any i mig, m'han atacat dues vegades a Manresa, una amb arma blanca, però per sort l'atacant no era professional i va quedar en una anècdota més. També em van robar al metro d'Urquinaona de Barcelona. Ja fa un any, responsables de l'Ajuntament i dels Mossos d'Esquadra van assegurar que muntarien immediatament una comissaria policial de proximitat, al passeig de la República, amb policia local i mossos. Fa tot just quatre dies es va informar de l'inici de les obres d'adequació d'aquesta Comissaria, amb la finalitat diuen d'apropar els cossos policials a la ciutadania. De moment, n'hi ha per mig any més, perquè sigui una realitat.

Hem de recordar que, des de finals de 2021, l'Ajuntament va crear una Taula per la Seguretat, el Civisme i la Convivència, sense gaire èxit pels minsos resultats obtinguts. La posició real d'ERC a la ciutat és la de nedar i guardar la roba, tot fent veure que les situacions conflictives no van amb ells. Però les baralles sovint puntuals s'han anat incrementant en dos anys, tot i que polítics i cossos de seguretat les minimitzen. També és cert que bona part de la gent agredida, sobretot gran, no denuncia. De tant en tant, surten mitjans de comunicació amb dades oficials tot afirmant que l'índex dels casos de delinqüència a Manresa són més baixos que la mitjana catalana, fet que és exactament igual perquè el problema persisteix. Aquestes dades permeten que els polítics mirin cap a una altra banda fins que les baralles com la del Passeig de fa uns dies o la més recent de Tàrraga es fan virals arreu del país i aleshores s'atemo-reixen. El problema essencial és el capitalisme, que és injust estructuralment i crea desigualtats. Aquestes bandes urbanes que provenen majoritàriament de famílies desestructurades, ara comencen a sorgir públicament, s'organitzen i protesten perquè entre d'altres causes als divuit anys la societat els deixa tirats sense ofici ni benefici. Són una mala peça al teler per aconseguir una convivència cívica, però cal anar a l'arrel dels problemes per poder posar-hi remei.

Marta Jorge

Decadència acadèmica

Algú em va preguntar fa poc si tinc feta la tesi doctoral. La resposta és no i explicaré les raons. Feia poc que havia començat a treballar a l'hospital de Manresa. Parlo de ja fa quinze anys. Com que havia obtingut amb èxit el Diploma d'Estudis Avançats –un requisit llavors indispensable per poder optar al doctorat– semblava que el pas lògic i coherent era atrevir-se amb la tesi. I aquesta era la meua intenció. Entenguem-nos, després de sis anys de carrera, dos anys preparant l'examen MIR i quatre d'especialitat mentre les meves amigues nascudes el mateix any que jo portaven anys treballant, ja no em venia d'aquí. Un dia vaig anar a parlar amb la persona de l'hospital que portava l'assumpte de la tesi. Em va demanar si ja tenia un tema. I no ens enganyem: no havia estat fàcil. La medicina acadèmica, la que connecta la pràctica clínica, la docència i la investigació no gaudeixen d'una gran salut. Ni llavors, ni avui. Fins i tot la ciència s'ha vist esquitxada per les exigències del mercat. A banda de l'ansia de molts investigadors per aconseguir més promoció i prestigi publicant articles sense parar –en certs casos, de dubtós valor científic– la manca d'ajudes per part d'institucions acadèmiques i centres universitaris no és novetat. Així que, trencant-me el cap, havia escollit un tema sense assessorament però, més o menys atractiu, almenys en tenia un.

Quan li vaig explicar a aquell personatge, em va dir que no podria ser, perquè no passaria el comitè d'ètica de l'hospital. Segons va dir, era un tema poc estudiat, cosa que, curiosament, a mi m'havia semblat clau per aportar alguna cosa a la ciència. Allà va acabar la conversa, i la meua motivació per continuar amb un assumpte en el qual, amb sort, hauria d'invertir uns tres o quatre anys més de la meua vida. Mesos després, un company nou va mostrar interès per fer la seva tesi. Sense sorpreses. El mateix personatge li va treure del cap i ell, més jove i més motivat que jo, va decidir canviar d'universitat per poder presentar la proposta a un altre equip. La van trobar fantàstica. Ja fa anys que aquest company és doctor. Pel que fa a mi, vaig arxivar qualsevol indici de voluntat de reprendre l'assumpte. I, francament, quinze anys després d'una decadència acadèmica persistent, l'interès pel doctorat continua absent.

Laura Serrat

Llaminadures locals

L'olor de regalèssia, piruletes i caramels encara em ve a la memòria quan penso en les tardes que sortíem de l'escola amb les amigues i abans d'arribar a casa ens aturàvem a la botiga de llaminadures Gormand, a les galeries Passeig 39, per endur-nos núvols de sucre, xocolatines i altres gominoles que endolcien les tardes de la nostra infància. Llegeixo amb tristesa la notícia sobre el tancament d'aquelles galeries comercials i la reconversió en un espai que ocuparà la cadena de basars d'origen alemany Tedi, que obrirà per Nadal. «Ha estat una decisió difícil, però a la vida hi ha etapes i les has de saber tancar quan toca», expliquen en una entrevista a *Regió7* les germanes Gemma i Jacqueline Fitó, responsables, amb el seu germà Joan, del grup empresarial familiar IF40, propietari de les galeries. Gemma i Jacqueline també dirigeixen Gormand, que continuarà l'activitat, però online.

Ara comprenc una mica més el sentiment d'enyorança de la meua àvia quan em parla de comerços manresans que han desaparegut, però que encara figuren dins del seu imaginari. A vegades no som prou conscients de l'espai que ocupa un establiment fins el dia que desapareix. Durant la pandèmia ja es va comprovar que el tancament dels comerços va deixar estampes de carrers sense ànima. I és que el comerç és un element indispensable perquè una ciutat sigui acollidora i vingui de gust passejar-se pels seus carrers i places. El fet de trobar les botigues obertes convida a sortir i a saludar-se amb les persones que potser feia temps que no veies, però que te les trobes comprant el pa o anant a buscar un regal. El comerç de proximitat exerceix aquest paper cohesionador, ja que ens fa sentir més de la nostra ciutat. Les botigues tradicionals, però, s'han hagut d'adaptar a les formes dels grans gegants digitals, que amenacen la viabilitat dels petits establiments amb preus més baixos que incentiven les compres compulsives sense pensar en la qualitat de producte o en les condicions dels treballadors. Tot plegat compromet el futur d'un sector que cal preservar si volem continuar habitant en ciutats vives, amb teixit social. I això també dependrà de cadascun de nosaltres, de revisar les nostres formes de consum i intentar tornar a la botiga de tota la vida que ofereix un valor afegit, més enllà del seu producte.

La Manresa del passat torna acolorida

Ramon Fontdevila i Subirana
Tractament d'IA d'Erques Torres

Ens hem acostumat a veure les imatges del passat en blanc i negre, mentre que el color ha esdevingut sinònim de contemporaneïtat. De fet, la fotografia en color no es va popularitzar fins al darrer quart del segle XX. Però és evident que tots els episodis històrics que la fotografia havia permès recollir fins aleshores no havien succeït en una escala de grisos. Ens atrevim a revivre-la? Des d'El Pou de la gallina hem provat de posar-hi color. Som conscients que la tria és parcial i que no tothom aprovarà aquesta intervenció tècnica, però hem gosat seleccionar deu imatges de la ciutat al segle XX, amb les multituds com a fil conductor. Les hem triades i després acolorides mitjançant els nous processos d'intel·ligència artificial, i el resultat és una visió sorprenent de la història de Manresa. Al capdavant es tracta d'unes fotografies que potser ja havíem vist d'altres vegades però que ara se'ns fan singulars, a tot color. Al darrere, hi batega la ciutat al llarg de cinquanta anys, des de la inauguració del Kursaal el 1927 fins a la visita del president Tarradellas, l'any 1978, aleshores que semblava que tot tornava a ser possible.

1927, el Kursaal obre les portes

Si hi ha alguna fotografia que reculli l'expectació multitudinària dels manresans a primers del segle XX és aquesta del Kursaal, feta l'any 1927, tot just acabat d'inaugurar el teatre. Un públic divers i entusiasmada. Les grans dimensions de la sala, amb platea, amfiteatre i galliner, acullen homes i també dones, jerarquititzats segons el preu de l'entrada, però compartint el mateix espectacle o pel·lícula. En el moment de ser feta, l'agost de 1927, la ciutat vivia una profunda transformació i desprenia energia en tots els àmbits: associatiu i econòmic, també polític. Al costat del Casino dels Senyors, el nou teatre Kursaal naixia amb voluntat de

26 d'agost de 1927. Imatge dels espectadors a la platea i les llotges del teatre Kursaal, el dia de la inauguració. Autor: Jaume Casals Comellas (AHCB)

mocràtica i la seva façana arrodonia monumentalment el primer tram del passeig de Pere III, que aleshores ja arribava fins al nou institut Lluís de Peguera. Precisament el Peguera esdevindria un altre equipament cultural de primer ordre a la ciutat, i es va inaugurar poques setmanes més tard, el 8 d'octubre del mateix 1927: l'únic centre oficial de batxillerat a la Catalunya Central.

El "Gran Teatre Kursaal" era una iniciativa d'Andreu Cabot i Puig (1871-1937), empresari d'origen barceloní instal·lat a Manresa, amb una llarga experiència en la indústria cinematogràfica. Va encomanar el projecte a l'arquitecte manresà Josep Firmat i Serramalera que va dissenyar un edifici amb un ampli pati frontal i un interior sense parió a la ciutat: 1.520

butaques entre platea i amfiteatre, 26 llotges laterals i, encara, tot de bancs al galliner que li permetien superar en conjunt les dues mil localitats. Tot plegat, fruit del desig empresarial d'arribar a tots els públics, especialment amb la novetat de les projeccions de cinema.

Segons relata Àngels Fusté, una de les autores de *Kursaal, el llibre*, el teatre «va ser inaugurat el 26 d'agost de 1927. L'actuació de l'orquestra Massana va servir de complement als parlaments protocol·laris de les autoritats locals. L'estrena popular, però, va ser uns dies més tard, el 30 d'agost, en plena Festa Major, amb la representació de l'òpera *Aïda* per part de l'orquestra del Liceu». És clar que el Kursaal no només va acollir espectacles, sinó que va esdevenir l'escenari dels grans

esdeveniments socials i polítics, com ara els actes de commemoració de la proclamació de les Bases de Manresa, el 1931, amb la presència del president Macià.

En qualsevol cas, ens captiva la diversitat de cares abans de l'espectacle, que omplen des de la platea fins al capdamunt del galliner, en un moment de tempteig i canvi de cicle: manresans com els que apareixen a la foto, i a les acaballes de la dictadura de Primo de Rivera, el 25 de maig de 1929 encara es van abocar entusiasmats a celebrar la imposició de les insígnies de capità general a les banderes del Bruc, en un acte que va comptar amb la presència del rei Alfons XIII, el *cametes*. Però els aires republicans eren a la cantonada següent –o, si ho voleu, a l'altra pàgina mateix.

1931, Macià visita Manresa

La foto és del 7 de juny de 1931: el nou president de la Generalitat recuperada, Francesc Macià, entra al pati del Kursaal amb cotxe descobert per assistir a la commemoració de les Bases de Manresa, en un bany de multituds. La pràctica totalitat dels presents són homes, potser perquè fins al 1933 les dones no van tenir drets polítics. Sigui com sigui, la instantània, magnífica, presenta la diversitat social que s'aplegava sota la proposta republicana que *l'avi* encarnava, i que explica la barreja de gorres i barrets, i fins alguns joves amb ulleres de sol, en un toc de modernitat. Els agents de seguretat tenen un treball per protegir el conjunt d'autoritats que, drets sobre el vehicle, observen aquella gernació.

Ara fa un parell d'anys, a la secció *Crònica social* d'**El Pou de la gallina**, Jordi Sardans ens recordava que la commemoració de les Bases de Manresa de 1892 es va fer aquell migdia sota la presidència de l'alcalde Joan Selves i que van intervenir-hi diversos representants polítics com ara el diputat manresà Francesc Farreras i Duran o el conseller de Cultura de la Generalitat, Ventura Gassol. «Però el parlament més esperat va ser el de Francesc Macià, que va arribar poc abans de les dues del migdia i va relacionar les Bases amb el projecte del nou Estatut que aleshores es debatia».

Precisament la foto que il·lustra la portada d'aquest **Pou** presenta la façana de l'Ajuntament de Manresa, el mateix dia. Al balcó està parlant el president de la Generalitat de Catalunya, Francesc Macià, que s'adreçava als assistents a la plaça Major, aleshores anomenada plaça de la República, plena de gom a gom, després que hagués descobert la làpida commemorativa de les Bases de Manresa de 1892,

al Saló de Sessions de l'Ajuntament, sortosament recuperada.

Per tota la resta, la crisi econòmica iniciada el 1929 a la Borsa de Nova York va afectar profundament el nou

capitalisme d'abast global. I ben aviat, també a Catalunya es van fer sentir els seus efectes, incrementant les tensions socials i laborals. Aquella mateixa plaça joiosa acolliria mig any després una concentració de l'exèrcit –Manre-

7 de juny de 1931. El president Francesc Macià visita Manresa. Autor: Josep Maria Sagarra i Plana (ANC)

sa va quedar militaritzada— per anar a reprimir la revolta de l'Alt Llobregat, que entre el 18 i 23 de gener de 1932 va iniciar a Figols una vaga general revolucionària i fins i tot va proclamar el comunisme llibertari. Si bé inicial-

ment semblava que la República fins i tot eliminaria el mal de queixal —Vicenç Prat, a *Un llibre verd*—, ben aviat s'imposà una realitat molt més conflictiva que, en paraules de Sardans, van anar creixent «en comprovar la

majoria de la classe treballadora que l'arribada al poder dels republicans, rebuda amb entusiasme, no va suposar una millora real en les seves condicions de vida».

1947, primera visita del Caudillo

El *generalísimo* Francisco Franco va venir a Manresa per primera vegada el 20 de maig de 1947, en un dimarts gris i plujós. Feia vuit anys que la seva victòria militar havia desfet la legalitat republicana per imposar un règim nacionalcatòlicista, fonamentat en els valors de la família tradicional i que perseguia el sistema democràtic de partits i sindicats, als quals atribuïa la guerra civil. En aquestes circumstàncies, que Manresa tingués la primera vaga de l'Estat, el gener de 1946, a càrrec de les dones de la Fàbrica Nova suposava una autèntica afronta que calgué desbaratar amb formes paternalistes, però mà de ferro. Potser per això, un any després Franco decidia visitar Manresa.

Jaume Sarradell, encarregat de cerimonial de l'Ajuntament, en feia memòria en una entrevista de Jordi Sardans per al col·leccionable *Les persones i els fets*, publicat al núm. 7 d'**El Pou de la gallina**. Segons Sarradell, «tot el dia va ploure. Recordo que Franco va entrar pel pont de la Reforma i que va baixar del cotxe per anar a peu fins al carrer Barreres». L'havia rebut l'alcalde Joan Prat Pons i per la Muralla de Sant Francesc la comitiva es desplaçà fins a la baixada de la Seu, on l'esperava el bisbe de Vic, Joan Perelló, l'únic bisbe català que havia donat suport obertament a l'*Alzamiento* l'any 36. Aquesta és la fotografia: l'arribada a la basílica sota pal·li per assistir a un tedèum d'acció de gràcies. Al voltant, gorres de plat, boines vermelles dels requetès, tricorns i plomalls de gala per als municipals, a més a més de tota la jerarquia eclesial i –la festa era grossa– fins i tot el macer de la ciutat obrint la comitiva. I per tot el voltant, els parai-gües que acabaven d'endollar el migdia.

En acabat, Franco visitarà precisament la Fàbrica Nova i la Pirelli, ni que fos

20 de maig de 1947. Visita del caudillo Francisco Franco. Fons Gamisans-Ausió (AHCB)

per donar a entendre que aquella pau imposada no es podia qüestionar. Posteriorment vindria la recepció oficial a l'Ajuntament. Sarradell parla d'un gran tiberi preparat «però com que Franco anava tard va prendre poca cosa i tots els de la comitiva es van quedar sense dinar!». Tot seguit, hi hagué l'aparició al balcó, on fou aclamat per la multitud. Si teniu humor, adreceu-vos a *memòria.cat* i entretingueu-vos a veure el No-Do d'aquella jornada: *Manresa, la del Bruch i San Ignacio, saluda al Caudillo*.

Franco tornaria a Manresa dinou anys després, l'1 de juliol de 1966, tot just celebrats aquells «25 años de paz». Ja tenia setanta-tres anys i cultivava una imatge d'avi venerable que no li estalviaria la repressió més sagnant fins gairebé el darrer espeternec, quan el setembre de 1975 va aprovar les seves cinc darreres penes de mort. Això sí, el 1966 va ser un dia assolellat i festiu, que omplí novament la plaça de *los Mártires* i davant la qual exclamà: «¡Que bonita está la plaza!».

21 d'octubre de 1951 Desfilada de gegants al carrer Guimerà. Fotografia Francitorra (ACHB)

1951, bateig de la Geganteta

Si la resistència política era força inviable en aquells temps de dictadura –a més a més de perillosa!– quedava la resistència cultural. És aquí on cal situar el gremi de Sant Lluc, format per metges i artistes que organitzaren tot d'activitats d'aspecte tradicional i conservador però que venien a trencar l'atonía d'aquells temps. El pintor Estanislau Vilajosana recordava molts anys després –a *Les persones i els fets* del primer número d'**El Pou de la gallina**, el 1987– que el Gremi de Sant Lluc va sorgir d'una penya d'amics que es reunien diàriament a l'hotel Sant Domènec des de l'estiu de 1946. Com que el règim a tot arreu veia opositors, per tal de despoli-titzar les seves activitats el nou Gremi

va adreçar-se a mossèn Genís Padrós Pladevall, vicari de la Seu i personatge de pes a la ciutat, per obtenir el seu suport. I, tal dit tal fet, aviat van començar les primeres activitats que van ser la crema de falles o ninots a la plaça Major amb molt d'èxit, encara més si es repartia xocolata entre la canalla assistent. O, en la foto que ens ocupa, amb la donació de la Geganteta a la ciutat, el 21 d'octubre de 1951.

Som a l'entrada del carrer Guimerà, i de fons es distingeix el nou edifici del Banco Central, en obres i amb publicitat d'insecticida, la Fonda Restaurant Pubill de Barcelona o els cubets de caldo TexTon (“*¡Un buen caldo vale por media comida!*”). La gernació que acompanya la desfilada no és tan sorprenent si tenim present que els entreteniments –encara menys els gratuïts– eren poc habituals i que bona part del públic encara passava força gana. Les cartilles de racionament van durar de 1939 a 1952, i la televisió i el sis-cents encara trigarien més d'una dècada a popularitzar-se, i no pas per

tothom ni tampoc de seguida. Però aquella tarda de diumenge va ser una veritable festa amb el padrinatge dels gegants de Barcelona i la presència de la majoria de gegants del Bages, Solsonès i –a la foto es reconeixen– també els de Berga. Enmig, un municipal de Sant Domènec, guarnit amb salacot. I tot plegat amb un episodi singular: la discussió sobre la llengua autoritzada en el moment del lliurament de la Geganteta, que des d'aquell dia quedaria incorporada a la imatgeria de la ciutat. L'alcalde va cedir i finalment el lliurament es va poder fer en català. Però... aquest tros no va poder pas ser transmès per Ràdio Manresa!

El Gremi de Sant Lluc va continuar l'activitat amb un cert grau de tolerància i amb èxits tan populars com la recuperació dels armats, fins que l'any 1955 les denúncies que els sovintejava-ven van arribar fins al Govern Civil, moment en què el col·lectiu es va dissoldre, després d'entomar una multa de dues mil pessetes. Per als més ganuts: més de 20.000 cubets TexTon!

27 de desembre de 1952. Enterrament de Josefina Vilaseca. Autor: Miquel Prunés i Canals (AHCB)

1952, Josefina Vilaseca, màrtir de la puresa

Tot i el pes del catolicisme oficial en aquells anys, el cert és que els nous temps no acompanyaven aquell projecte de moral anacrònica i adreçada al control de la població. Si no és que eren delictes, la majoria de coses eren pecat, i de tot calia penedir-se. Singularment, conservar la puresa va esdevenir una obsessió clerical, enardint la castedat i especialment la virginitat femenina. Però calien exemples. I Josefina Vilaseca els en proporcionaria un de gros.

A la pàgina web *memòria.cat* s'hi recull l'episodi: «Josefina Vilaseca i Alsina era una nena de 12 anys nascuda a Horta d'Avinyó. El 4 de desembre de 1952 va ser víctima d'un intent de violació al qual es va resistir amb totes les seves forces. Aleshores, l'agressor li va clavar dues ganivetades. Greument ferida, fou traslladada a la clínica de Sant Josep de Manresa on morí just al cap de tres setmanes, és a dir, el mateix dia de Nadal». Fins aquí els fets. Però la cosa resultà força més complexa.

La trista notícia va coincidir amb el procés de canonització de Maria Goretti, una nena italiana morta en circumstàncies semblants, i a Manresa algú va veure-hi l'oportunitat. «*¡Antes morir que pecar!*», deia el lema, i amb ell el gest de la Josefina Vilaseca va prendre una volada inaudita, d'abast estatal. Fins al punt de fer desfilar les nenes escolaritzades fins a la clínica de Sant Josep. L'impacte emocional sobre les criatures va ser indescriptible.

Al capdavant, la pobra Josefina va morir després de vint dies a la Clínica

però –recollim de *memòria.cat*– «les autoritats locals, civils i religioses, van procurar eixamplar aquesta dimensió: des de prohibir l'obertura de comerços per tal que el màxim de ciutadans poguessin participar en l'enterrament de la Josefina Vilaseca fins a la detallada organització de l'itinerari de la comitiva fúnebre i el propi desenvolupament de la cerimònia religiosa». També en aquest cas es poden trobar les imatges del No-Do, i la nostra foto parla per si sola: veiem tot just l'arrencada del seguici fúnebre, que el 27 de desembre va acompanyar lentament el taüt fins al mateix cementiri, i la presència és gairebé del tot femenina, destinatàries com eren totes elles del famós lema.

Consignem que al darrere de tot plegat hi batega novament l'inquiet vicari de la Seu, mossèn Genís Padrós, també consiliari d'Acció Catòlica i fins exorcista entre el 1939 i 1957. Tot tenia un punt d'apostolat per l'espectacle: només cal recordar les representacions, l'agost de 1954, de l'autosacramental calderonià de *La Hidalga del Valle*, que va reunir fins a 14.000 persones en un empostissat colossal a la façana oest de la Seu. El vicari era sempre rere aquestes iniciatives, amb la complicitat de les autoritats i tot un equip d'incondicionals que a la parròquia rebien el malnom de *genisses*.

Però potser allò més sorprenent és que l'any 2006, des del mateix bisbat de Vic, encara es reprengué el procés de beatificació de la malaguanyada criatura.

1961, Berlanga immortalitza Manresa a *Plácido*

El rodatge de *Plácido*, de Luís Berlanga, va ser un veritable esdeveniment el març de 1961. El director ja era un personatge del tot reconegut que havia fet *Bienvenido, Mister Marshall* (1953); *Novio a la vista* (1954); *Calabuch* (1956); *Los jueves, milagro* (1957)... i ara buscava una ciutat grisa i propera a Barcelona. Va resultar ser Manresa, i això per situar-hi una paròdia amb guió de José Luís Azcona que no s'allunyava gaire de la nostra quotidianitat humana.

Amb *Plácido*, doncs, Manresa s'emmirallava físicament i moralment a la pantalla, i es trobava –ho podem dir?– arnada i lletja. Al darrere quedava tot un mes de rodatge i una gran expectació protagonitzada, entre altres, pel còmic català Cast Sendra (*Cassen*) i José Luis López Vázquez.

La foto, feta per Marià Lladó a la Plana de l'Om, ens sorprèn. Ara, malgrat les dificultats d'acoloriment, la composició cobra vida, en un guirigall d'artistes, tècnics i públic embadalit.

L'argument és senzill, tal i com Carles Claret, al **POU** núm. 362 (*Manresa de cine*), el sintetitzava: «les peripècies d'una petita ciutat provinciana en la qual a unes burgeses ocioses se'ls ocorre organitzar una campanya natalenca amb el lema *Siente a un pobre en su mesa*. Mentrestant, a Plácido –Cassen– l'han contractat per participar amb el motocarro a la cavalcada de Reis, però sorgeix un problema que li impedeix centrar-se en la feina: el mateix dia li venç la primera lletra del vehicle, que és el seu únic mitjà de vida». La pel·lícula, val a dir-ho, es va endur la Palma d'Or al festival de

6 de març de 1961. Comença el rodatge de *Plácido*: Berlanga immortalitza Manresa. Autor: Marià Lladó Torrents (ACHB)

Cannes i va ser nominada als Oscars de Hollywood de 1962 en la modalitat de parla no-anglesa, amb escenes tan hilarants –i sarcàstiques– com quan Ollas Cocinex patrocina una subhasta de pobres filmada a l'interior del Casino.

Joan Anton Ribas, un dels fundadors de Cineclub Manresa recordava, per al col·leccionable d'aquesta revista *Les persones i els fets* (1987) que «durant la realització els manresans reien, però després de la projecció s'adonaren que la ciutat no quedava gaire ben

parada!». I afegia: «A la pel·lícula van sortir-hi molts extres, la majoria dels quals eren vells de l'asil de les Germanetes dels Pobres, amb qui es pretenia donar més sensació de desamparança i tristor». No hi va faltar la participació també d'alguns actors amateurs, com ara la veterana actriu Paquita Blanch, que va protagonitzar un dels moments del rodatge en ensopegar a l'escena del Casino, i que Berlanga va aprofitar en el muntatge definitiu. Un darrer ingredient manresà quedaria immortalitzat al film, i no són els urinaris de Sant Domènec, ender-

rocats el 1995. Parlem del famós motocarro, propietat del manresà Enric Martí. Si més no, *Plácido* va somoure una mica Manresa i tindrà sempre més un lloc en la memòria col·lectiva tal com recollia encara l'any 2005 *La ciutat de Plácido*, el documental que va fer-ne el malaguanyat director Joan Soler.

(Podeu veure també el tema *50 anys de Plácido*, de Jordi Estrada, Aina Font i Ferran Sardans, publicat a **El Pou de la gallina** el desembre de 2011).

LES TAPES DEL POU

EL POU, PERÒ D'ETIQUETA

Comandes al tel. 93 872 50 18 o a elpou@elpou.cat

28 d'agost de 1969 a 8 de setembre. Fira de mostres al passeig del Riu. Autor: Antoni Quintana Torres (AHCB)

1969, una gran fira vora el riu

Fira de Manresa de 1969. La ciutat es capbussava en la modernitat i descobria, potser massa còndidament i tot, com el consum pot ser el premi al treball i fins i tot a les hores extres. El racionament o les res-

triccions elèctriques quedaven lluny, i els *planes de desenvolupament* impulsats pels nous ministres tecnòcrates disparaven el PIB espanyol. Coincidint amb la Festa Major, doncs, i afegint vuit dies més, entre el 29 d'agost i el 8 de setembre d'aquell any cent cinquanta

1964-75 Sortida de les treballadores de la Fàbrica Nova. Autor desconegut. Fons Art Viu (AHCB)

expositors de diversos sectors –indústria, comerç, automoció, serveis...– van participar en el certamen, i els visitants es van xifrar en un total de 100.000 persones. Talment com Plácido, en aquells anys signant «lletres» –pagant a terminis– hom ja podia adquirir nevera, televisió, rentadora i –fem un esforç!– fins i tot un automòbil.

La foto és prou representativa de l'expectació que hi batejava: la Fira era al passeig del Riu, a les antigues instal·lacions dels Ferrocarrils Catalans, i l'entrada costava cinc pessetes però el públic hi arribava a raig fet. De fons s'alça el futur hotel Pere III –aleshores Pedro III– que encara no llueix el seu propi rètol lluminós, sinó que anuncia aquella «Feria Manresa» com a preludi d'uns temps moderns, turístics i *ie-iés*. I capgirant del tot els antics

ideals de castedat –*antes de morir, pecar*– als baixos de l'establiment hotel·ler s'hi ubicaria una discoteca inoblidable per a la joventut d'aleshores: el Peter's.

Lenyorat Ignasi Torras i Garcia ens recordava en un apunt de la secció de la revista *Crònica social* de l'any 2014 que durant els anys cinquanta a Manresa ja s'havien fet dues fires importants, «la primera, els dies 18 al 26 de maig de 1952, amb la Gran Fira Extraordinària de l'Ascensió, amb motiu del 50è aniversari de la fundació de l'Escola Municipal d'Arts i Oficis i del 25è aniversari de l'institut Lluís de Peguera; I la segona, del 29 d'agost al 8 de setembre de 1957, amb el Mercat-Exposició Oficial de Productes, amb motiu del 50è aniversari de la Fundació de la Cambra de Comerç i Indústria de Manresa».

Però la Fira de 1969 seria tota una altra cosa, perquè, a l'ombra del *desarrollismo*, també la Cambra de Comerç de Manresa acabava d'impulsar relleus. Joan Gallifa, que n'havia estat president vora trenta anys –de 1940 a 1968– era substituït per l'industrial Jaume Sallés i, un any després, els fruits eren evidents.

Queda clar que la perspectiva de negoci reclamava més dinamisme, encara que la continuïtat firal a Manresa no va aconseguir la regularitat fins després de l'edició de 1978. Si més no, observem que fins i tot a la Cambra de Comerç els temps estaven canviant.

La dècada dels setanta

Només per enllestir aquest recorregut històric ens aturem a la dècada dels setanta: dues fotografies expliquen els canvis que definitivament es produiran. L'un, en el món del treball. L'altre, a les institucions. A la primera foto tenim un canvi de torn de la fàbrica tèxtil Bertrand i Serra, la Fàbrica Nova, de data desconeguda, provinent del Fons Art Viu, a l'Arxiu Històric del Bages. Els crepats de perruqueria ajuden a situar la imatge, en un contingent laboral majoritàriament femení. També la fràgil motocicleta d'un dels dos homes. Sigui com sigui, tots ple-gats molt probablement desconeixien els conflictes de trenta anys enrere, però eren ben conscients dels actuals. La fórmula del sindicat vertical que venia dels anys de Falange –aleshores que els treballadors se'ls anomenava *productores*– no donava resposta a la nova conflictivitat social.

Les protestes aniran creixent cada vegada amb més força i des de finals dels seixanta opcions com les Comissions Obreres provaran d'articular candidatures alternatives a les oficials, en les eleccions sindicals. Sebastià Vives ho recordava a *Les persones i els fets d'El Pou de la gallina* (març de 1990): «CCOO ja era present als conflictes de Sallent-Balsareny (1969), a Súria (1970) i a l'Auxiliar Tèxtil Manresa i la Metal·lúrgica (1971)». Pel que fa a

11 de novembre de 1978. Josep Tarradellas posa la primera pedra del futur institut Pius Font i Quer. Autor desconegut. Fons Ignasi Bajona. (AHCB)

la Fàbrica Nova, l'any 1989 tancaria definitivament les portes. La gran empresa cotonera, tot i la renovació de maquinària i diversos reajustaments de plantilla, no sobreviuria el segle i va passar a ser un colossal espai erm enmig de la ciutat. Avui, però, després de més de trenta anys de silenci, s'hi preveu la construcció d'un pol de concentració tecnològica que contribueixi a la regeneració urbana, social i econòmica de Manresa i la Catalunya Central.

En la darrera instantània, veiem el president Tarradellas a Manresa, el novembre de 1978, en l'acte de col·locació de la primera pedra de l'institut Pius Font i Quer. Obre la imatge Ramon Roqueta i Roqueta, alcalde de Manresa, i el segueixen Josep Tarradellas, Antònia Macià –esposa del president– i Pere Rubió, director del

nou institut. El cercle queda tancat. D'una banda perquè d'aquell dia ja ens en queden un bon grapat de fotografies en color. Però, històricament, la presència de qui fou conseller de la Generalitat republicana, ara com a president de la recuperada Generalitat de Catalunya, va ser un nou fenomen col·lectiu que provava de recórrer el passat. Tarradellas, que tot just feia un any que havia retornat a Catalunya, aquell dia també inaugurarà la plaça 11 de setembre –durant dècades dedicada a la Divisió Azul– i va visitar Ampans, en un exercici que tenia més de voluntat que de normalitat institucional. Mig any després, unes noves eleccions municipals compendrien el primer ajuntament democràtic després del franquisme, amb la victòria del socialista Joan Cornet a Manresa. I els testimonis, ara sí, com les fotografies, haurien recuperat el color.

Miami
GASTROBAR

Un sopar d'empresa divertit i sofisticat?
Reserva'l al Miami!

@MiamiGastrobar

Troba més informació al nostre Instagram.

Muralla de Sant Domènec, 13, Manresa
938 76 92 16

Menjar ———
Beure ———
Riure! ———

OBERT Els 7 dies de la setmana

Jiří Václavík

República Txeca

**«Estic molt content de viure a Manresa.
És una ciutat que està ben situada geogràficament»**

El meu nom és Jiří Václavík. Jiří en txec és l'equivalent a Jordi. Vaig néixer fa 46 anys a Havířov, una ciutat de la República Txeca de 75.000 habitants, que està a prop de la frontera amb Polònia, a la regió de Moràvia i Silèsia, i és coneguda pel seu passat com a ciutat minera. Des de petit he crescut envoltat de música, ja que el meu pare és contrabaixista, la meua mare cantava en una coral amateur i el meu germà és músic, com jo. A Txèquia vaig estudiar contrabaix i piano i vaig obtenir el grau superior de música al Conservatori de Kassel, a Alemanya.

Abans de venir a Manresa vaig estar uns anys vivint a la ciutat italiana de Venècia i a Madrid, on vaig formar part de diverses orquestres i feia classes de piano i contrabaix. A Madrid vaig conèixer la meua parella, que és de Cardona i actualment treballa a la Fundació Universitària del Bages (FUB) com a professora d'economia. Vam decidir venir a Catalunya quan va néixer la nostra filla, perquè pogués estar més a prop dels seus avis materns. Fa uns

quatre anys que visc a Manresa i treballo com a professor a Musillocc, l'acadèmia de música que vaig obrir al carrer de Sant Andreu, al mig del Centre Històric. A l'escola oferim classes per aprendre a tocar qualsevol instrument; com el contrabaix, el piano, el saxo i la guitarra, entre d'altres. La formació va adreçada a nens des dels sis anys fins a persones octogenàries, ja que totes les edats són bones per començar.

Em vaig adaptar molt bé a la ciutat i estic molt content de viure aquí. Manresa és una ciutat que està ben situada geogràficament perquè té a prop tant el mar com la muntanya i el que més m'agrada és anar al Sielu. Com a músic tinc molt bona oïda i això m'ha ajudat a aprendre a parlar i entendre els idiomes. Parlo sis llengües: txec, rus, alemany, italià, castellà i català. No he fet cap curs per saber català però, pel que fa a la gramàtica, ho estudiava pel meu compte. El que més trobo a faltar del meu país és a la família, tot i que juntament amb la meua dona i la nostra filla hi anem almenys dos cops a l'any; a l'estiu i durant les vacances de Nadal.

Què és l'hidrogen verd?

Josep M. Macià Roldan, gerent i secretari tècnic del Col·legi d'Enginyers Graduats i Enginyers Tècnics Industrials a la Catalunya Central

L'hidrogen és l'element químic més simple i abundant de l'univers, el seu número atòmic és l'1, però no es pot agafar directament de la natura, cal un procés de separació d'altres elements com l'aigua o el carboni. La tecnologia per obtenir l'hidrogen verd es basa en el procés d'electròlisi. S'utilitza electricitat per descompondre l'aigua (H₂O) en els seus components bàsics: hidrogen (H₂) i oxigen (O₂). L'electròlisi de l'aigua es realitza en un dispositiu anomenat electrolitzador, que consta de dos elèctrodes submergits en aigua i separats per una membrana conductora d'ions. Perquè l'hidrogen produït sigui considerat verd, l'electricitat utilitzada en el procés d'electròlisi ha de provenir de fonts d'energia renovable, cosa que garanteix que l'hidrogen produït sigui una opció neta i sostenible.

Durant l'electròlisi, s'apliquen corrents elèctrics a l'aigua a través dels elèctrodes. En l'elèctrode positiu (ànode), té lloc l'oxidació, on s'allibera oxigen gasós. En l'elèctrode negatiu (càode), es produeix la reducció, on es produeix l'hidrogen gasós. La membrana conductora d'ions permet que els ions d'hidrogen positius (protons) passin cap al càode, mentre que els ions d'oxigen negatiu (anions) passen cap a l'ànode. Un cop s'ha produït l'hidrogen, es pot emmagatzemar i utilitzar com a font d'energia en diverses aplicacions.

Quins avantatges té?

- És una energia neta i baixa en carboni, que es produeix a partir de fonts d'energia renovable.
- És versàtil i té múltiples aplicacions: pot ser utilitzat com a combustible en vehicles de pila de combustible, en la generació d'electricitat, com a font d'energia per a la indústria o com a matèria primera en la producció de productes químics i combustibles sintètics.

L'hidrogen verd és un terme que s'utilitza per descriure l'hidrogen produït a través de fonts d'energia renovable, utilitzant un procés anomenat electròlisi de l'aigua.

Es tracta d'una alternativa interessant als combustibles fòssils, perquè es pot utilitzar com a font d'energia neta en diverses aplicacions.

- Capacitat d'emmagatzematge: permet convertir l'energia renovable en hidrogen quan està disponible en excés i després utilitzar aquest hidrogen per generar electricitat quan sigui necessari.
- Pot contribuir a la descarbonització de sectors clau com el transport pesant o la indústria pesant.
- Promou l'economia circular, ja que es pot generar a partir d'aigua residual.

I desavantatges?

- És difícil d'emmagatzemar: Un dels principals hàndicaps de l'hidrogen és que és un gas molt lleuger, que es distribueix i consumeix en estat gasós, cosa que en dificulta l'emmagatzematge i el propi transport.
- És un combustible amb una energia específica molt alta (33,33 kWh/kg) en comparació amb altres gasos combustibles com el gas natural (12,39 kWh/kg). En canvi, té una densitat molt més baixa que el mateix gas natural. Això fa que el poder calorífic en volum del combustible sigui inferior. Per obtenir la mateixa energia, el volum consumit serà més gran. Haurem de transportar i emmagatzemar tres cops més volum d'hidrogen que de gas natural.
- Elevat cost de producció: Tant el procés de reforma amb vapor d'aigua com l'electròlisi descrita són cars, és un tipus d'energia que s'ha de fabricar.
- Seguretat: L'hidrogen és una substància perillosa, igual que el gas natural, és inflamable i volàtil. És un gas difícil de detectar, és inodor i incolor i és un gas, com diem, molt lleuger i això fa que a l'aire es dispersi molt ràpidament.

L'hidrogen verd és una prioritat estratègica del govern de Catalunya, que ha impulsat projectes com el de la Vall de l'Hidrogen de Catalunya, amb seu a Tarragona, una iniciativa que aglutina tots els agents que integren la cadena de valor de l'hidrogen verd.

Per si un dia vas amb presses

Avui analitzem l'etiqueta d'un producte que conté un cereal originari d'Àsia, tot i que es cultiva als cinc continents. S'acostuma a comprar en paquets d'un quilogram, però en els darrers anys és freqüent trobar-ne al supermercat en un format com el que avui revisem o, fins i tot, a la secció dels congelats, ja precuinat. L'etiqueta de l'aliment d'avui conté els ingredients següents:

INGREDIENTS

Arròs cuit 97%, oli d'oliva verge 2%, sal, emulgent (lecitina de gira-sol)

INFORMACIÓ NUTRICIONAL (per 100g)

Valor energètic	557 kJ (132 kcal)
Greixos	2,3 g
Carbohidrats	24 g
dels quals sucres	0 g
Fibra alimentària	1,6 g
Proteïnes	3 g
Sal	0,52 g

L'etiqueta correspon a un envàs d'arròs blanc cuit, que representa un 97% del total del producte. Conté un 5% de sal i, principalment per evitar un excés d'enduriment, conté un 2% d'oli d'oliva verge i la lecitina de gira-sol, una substància emulgent que millora la consistència i textura de diversos aliments. Per tant, ens trobem davant d'un producte amb pocs ingredients, en el qual el 97% és arròs.

El producte és ric en carbohidrats per la presència de midó. Certes marques a la venda inclouen oli de gira-sol, però en aquest s'hi ha afegit oli d'oliva verge, que sempre és una millor opció, tot i representar només un 2% del total del producte. De manera puntual, com a font de carbohidrats pot ser una opció si anem amb presses, perquè ens estalviarem haver-lo de bullir. Ara bé, les varietats integrals dels cereals ens permeten aprofitar els avantatges del

contingut en fibra i micronutrients. L'arròs integral conté més vitamines i minerals que el blanc, ja que aquest últim els perd en bona part durant el seu procés de refinació. També hi ha evidències que l'arsènic –un metall pesat present al medi ambient com a conseqüència de l'erosió de roques i minerals o per l'ús de combustibles fòssils i l'acció dels pesticides que s'ha associat a certes malalties en humans– pot arribar als aliments a través de les aigües dels regadius o de les terres de conreu.

És millor consumir arròs integral o blanc? Hi ha un reglament específic mitjançant el qual la Unió Europea regula el contingut màxim de contaminants com l'arsènic en els aliments per poder considerar-los segurs. L'arròs que trobem als nostres supermercats està per sota dels límits preocupants. Per tant, si pel que fa a possible toxicitat podem estar tranquils, ja que hi som posats l'arròs integral és més saciant, conté més micronutrients i, a més, té un menor índex glicèmic que l'arròs blanc, cosa que vol dir que no incrementa tant els valors de sucre en sang després de la ingesta. L'integral aporta, per tant, més beneficis.

RECORDA

Si un dia vas amb presses, menjar un arròs precuinat com el que avui hem analitzat pot ser una bona opció per sortir del pas. Ara bé, hi ha altres fonts de carbohidrats no processades, per exemple, tuberculs com la patata o el moniato, que poden ser millors opcions perquè tenen un menor índex glicèmic. Per tant, quan es tracta de menjar arròs, l'integral té més contingut en fibra i nutrients que el fan una opció més interessant que l'arròs blanc. Tot i que se sap que l'arròs integral conté més quantitat d'arsènic, el reglament actual garanteix que el que comprem el podem menjar de manera segura.

Els Gegants de coll Piquer

Josep M. Mata-Perelló/Josep Girabal Guitart
(Geoparc Mundial Unesco de la Catalunya Central)

En aquesta ocasió ens centrarem en un paratge força interessant de l'Alt Urgell; els anomenats Gegants de coll Piquer, situats a tocar de la població de Coll de Nargó. Es localitzen a poca distància del poble, a menys d' 1 km cap al nord. Són unes columnes, ben visibles des de diferents indrets de Coll de Nargó i de l'Alt Urgell. Es tracta d'un paratge espectacular, amb unes formes carbonatades que emergeixen de sobte, per sobre de la resta dels materials. Es tracta d'uns interessants relleus carbonatats, de tonalitats grisenques, situats prop d'una zona sorrenca i argilosa, de tonalitats rogenques, amb un contrast molt marcat entre uns i altres materials. Tot i així, l'estructura es força complexa. Les calcàries pertanyen a la base del Cretàc Superior, al Cenomanià, i tenen una antiguitat d'uns 100 milions d'anys aproximadament. Aquestes calcàries es troben en posició gairebé vertical. En canvi, les argiles i gresos rogenques que hi ha la part baixa pertanyen al Garumnià (que correspon al pas del Cretàc Superior al Paleocè; és a dir, al pas del Mesozoic o Secundari al Cenozoic o Terciari), d'una antiguitat de 70–60 milions d'anys. Aquesta circumstància es deu a l'existència d'una important fractura entre uns materials i els altres, que provoca la desaparició dels sediments corresponents a uns 30–40 milions d'anys, aproximadament.

Aquest indret es troba situat al Sistema Pirinenc, concretament dintre del denominat Pirineu Meridional; dintre del Mantell del Montsec. Cal dir que es troben situats dintre

del que sovint s'ha anomenat Prepirineu, un terme obsolet des del punt de mira geològic, però encara correcte per a diversos col·lectius, entre ells, els geògrafs. D'altra banda, aquest indret, igual que tot del terme de Coll de Nargó, es situa dintre del Geoparc Orígens. Tot i així, potencialment, també es troba dins del projecte del Parc Geològic dels Contraforts del Pirineu, que agrupa diversos municipis de l'Alt Urgell, de la Noguera i del Solsonès. El municipi de Coll de Nargó és el nexa d'unió i de contacte entre el Geoparc i el futur Parc Geològic.

Nom del paratge: Els Gegants de coll Piquer. **Situació:** Al terme de Coll de Nargó, a menys d'1 km de la població.

Situació geològica: L'indret es troba situat sobre el Mantell del Montsec, a uns 10 km de l'encavalcament d'aquest mantell sobre les Serres Marginals Pirinenques. **Importància geològica:** L'indret es localitza dintre d'unes estructures del Mantell del Montsec afectades per la proximitat de l'encavalcament per part del Mantell de Boixols, situat lleugerament més al Nord. En aquestes circumstàncies, ens trobem una fractura que posa en contacte les calcàries del Cenomanià (base del Cretàc Superior) amb els nivells sorrenques i argilosos del Garumnià, situades al trànsit del Cretàc Superior cap al Paleocè (del Maastrichtià cap al Tanetià), amb una diferència entre uns i altres materials d'uns 30–40 milions d'anys. **Materials geològics:** Són materials carbonatats, calcaris, que pertanyen als nivells inferiors del Cretàc Superior, concretament al Cenomanià. **Edat de formació:** Les calcàries tenen una antiguitat d'uns 100 milions d'anys; mentre que els nivells d'argiles i gresos rogenques tenen una edat d'uns 70–60 milions d'anys.

Paisatge interior

Ignasi Cebrian

Les fotografies de paisatges ens mostren els paisatges interiors dels fotògrafs, no els exteriors.

El paisatge existents en els nostres entorns, la majoria, són construccions històriques dels humans. Hi ha algunes excepcions, els paisatges més naturals. En essència, un paisatge és la superposició de les característiques ambientals: meteorologia, topografia, geologia, botànica, zoologia... i la transformació que els humans hem fet al llarg del temps d'aquell espai o entorn: construint habitatges, camins, corriols, carreteres, camps de conreu... Hi ha tota una ciència del paisatge que permet classificar-los de manera molt objectiva en funció dels seus components. Els objectes descrits són els paisatges exteriors que per força condicionen els humans que hi viuen.

Hi ha també els paisatges interiors. Són els que construïm subjectivament a partir de la percepció, primer, dels paisatges viscuts directament en el nostre entorn i, segon, dels paisatges construïts a partir de les percepcions d'altres entorns i de la cultura. Per exemple, si parles amb un bagenc, tal vegada, el paisatge extern que té més interioritzat és el mosaic agroforestal. És el seu paisatge per excel·lència. L'entorn d'origen condiciona aquest paisatge interior. No més de pensar-hi, se'ns presenten totes les característiques ambientals que el conformen. Altres exemples potser més entenedors: quin és el paisatge interior dels lapons o sa-

mis? Un paisatge carregat de neu, sense vegetació a l'estació freda i encatifat de prats alpins sense arbres a l'estació més càlida. O, quin és el paisatge interior d'un beduí? sorra, dunes, desert, palmeres, oasis i massissos muntanyosos eixuts. En realitat, aquests paisatges descrits són simplificacions.

Cadascú de nosaltres, al llarg de la nostra vida, hem estat *construïts* pels paisatges que ens han envoltat, emocionat i commogut. Els paisatges exteriors i la cultura viscuda passada pel sedàs de les emocions, pensaments i accions ens ha fet com som. Cada ésser humà haurà interpretat de manera diferent els seus paisatges exteriors. No tots els samis tindran el mateix paisatge interior. Potser el punt de partida serà el mateix, però, un cop s'ha viscut, aquest es transformarà, canviarà en funció del moment i el pòsit cultural paisatgístic rebut.

El paisatge no és només una percepció material. És, sobretot, una percepció espiritual. Els paisatges per on hem crescut ens fan entendre el món de diferent manera. I condicionen molt la manera de comportar-nos individualment i com a grups. No és el mateix viure sempre en un entorn urbà o en un entorn rural. Ens fa diferents. Us imagineu com seriem si haguéssim crescut envoltats de paisatges canviants, desordenats i destruïts o simplement deslligats de la natura?

Premiats entre els millors
formatges del món

MUNTANYOLA

SABORS QUE IL·LUSIONEN

Avís al consumidor:
El producte està garantitzat amb el segell de qualitat de la Denominació d'Origen Protegida Muntanyola. El producte està elaborat amb lletxa de vaca de la zona de Muntanyola i és un producte de qualitat i seguretat alimentària.

Un projecte social de:
AMPANS

CENTRE DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA MONTSERRAT

SLC Manresa – SCC Bages · Passeig de Pere III, 68 Tel. 93 872 17 07
manresa@cpnl.cat www.facebook.com/SLCdeManresa

Manresa participarà en el pòdcast amb més veus en català

Els dies 3, 4 i 5 d'octubre, de 10 h a 19 h, la campanya «Provem-ho en català. Molt per parlar, molt per viure», del Departament de Cultura, arriba a la nostra ciutat en forma de cabina de ràdio. L'objectiu és gravar el pòdcast amb més veus en català de la història, per tal de fomentar l'ús d'aquesta llengua i demostrar que el català té molts accents i que pot ser útil per a tota la ciutadania.

Les persones que hi vulguin participar podran entrar a la cabina –que estarà situada a la plaça Neus Català, davant de Crist Rei– i escollir quatre opcions segons el seu nivell de català o les seves preferències. Es podrà participar en una entrevista sobre els propis usos del català, practicar una conversa sobre com fer una paella, cantar la cançó de la campanya (Començar) o donar una mostra de veu per al projecte AINA, que pretén normalitzar el català en les tecnologies digitals.

La cabina vol recollir el màxim nombre de veus i de testimonis sobre la llengua per crear el pòdcast «més gran» que s'ha fet mai en català. Després de l'enregistrament, els participants rebran la seva gravació al mòbil, des d'on podran compartir-la a les xarxes socials.

TOT UN ANY D'INFORMACIÓ MANRESANA A LA BÚSTIA

Per només 4 euros al mes, la farem arribar
a Manresa o a qualsevol lloc del món!

Nom i cognoms _____

DNI _____ Correu electrònic _____

Adreça _____

Població _____ CP _____ Tel. _____

Subscripció a El Pou de la gallina per
un import de 4 euros per exemplar, que pagarà:

Títular _____

Caixa o banc _____

Codi IBAN _____

Us demano que siguin pagats els rebuts al meu nom que presentarà l'Associació Cultural **El Pou de la gallina**.

(signatura)

Retalla o fotocopia aquesta butlleta i fes-la arribar a la redacció d'El Pou de la gallina, al carrer Sobrerroca, 24, baixos. 08241 Manresa (Bages). També pots enviar-nos un correu electrònic a l'adreça elpou@elpou.cat

MIREIA VIVES PUIG

Jordi Sardans
Fotos: Joan Closas

Advocada, medidora. Premi Justícia ACR 2022. Especialitzada en assessoria d'empreses, dret laboral i família, és sòcia de Vives&Martínez, advocats associats. El 2016 s'inicia en la docència com a professora col·laboradora dins la UOC. Experta en resolució de conflictes, fa un màster per a advocats al Centre d'Estudis Financers de Barcelona. Ànima de les Audiències Memorials, organitzades conjuntament amb Jordi Palou-Loverdos, és tertuliana del programa *Més 324*, de Xavier Graset.

Com vas entrar a treballar a la Caixa de Pensions?

Per coincidències de la vida. Coneixia una persona que hi treballava, en una època en què l'entitat incorporava molts estudiants de les carreres de Dret i d'Econòmiques, amb contractes temporals per cobrir baixes de les oficines. Vaig pensar que em donava independència econòmica i coneixements d'un àmbit que em semblava interessant. M'agradava la gestió i la contractació, quan treballava com a col·laboradora dels caps Territorials de Barcelona, però després em van destinar a les oficines. La feina de caixera era avorrida i no

em permetia aplicar la vocació. Vaig plegar.

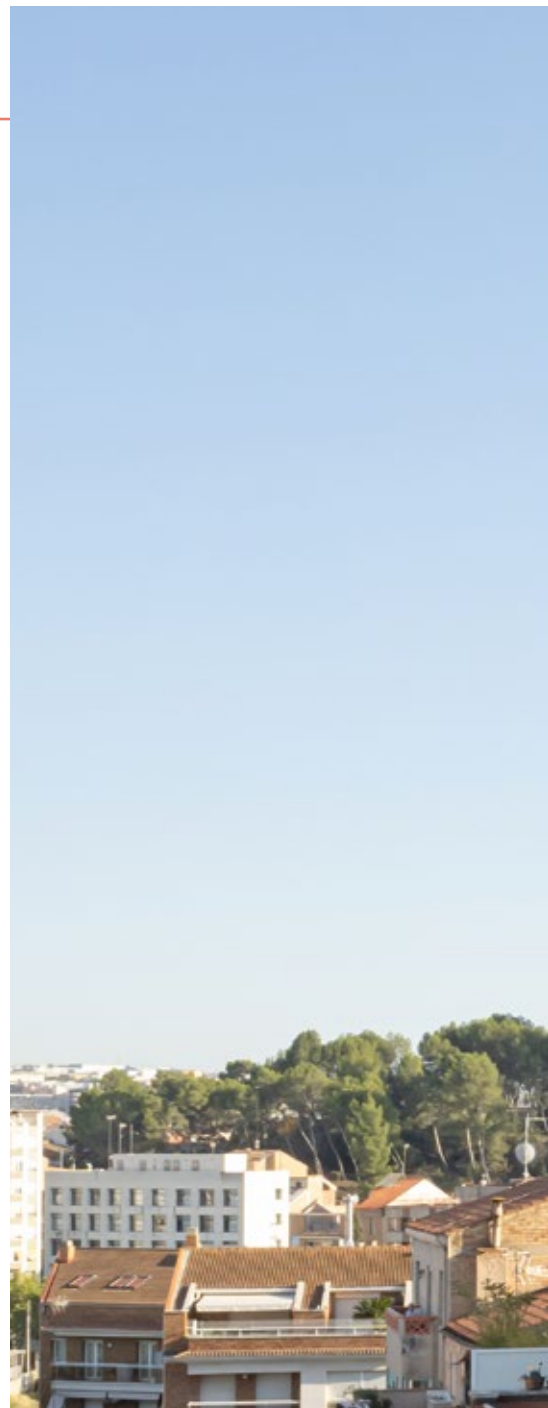
Advocada
Quins són els teus primers treballs com a advocada?

Començo a treballar a Barcelona, en el mateix despatx on havia fet les pràctiques durant el màster d'empresa. Em fan un contracte, però tenia la intenció de treballar pel meu compte i al cap d'uns mesos em vaig incorporar a una assessoria jurídica de l'Hospitalet de Llobregat, en l'àmbit d'empresa i família. Al cap de dos anys, amb dues advocades més, obrim un nou despatx a Barcelona, que va durar cinc anys. Amb obligacions familiars i pel fet de ser mare,

decideixo anar a Viladecans, on ja treballa pel meu compte.

Com va anar l'experiència del torn d'ofici de 1994 a 2001?

Està mal pagat i el que hi destina l'Estat és insuficient. Els advocats hi fem una funció social perquè l'assistència jurídica arribi a tothom, fins i tot als que no tenen recursos econòmics, ja que és una garantia constitucional i el dret de defensa és fonamental. Els problemes de família, lloguers, veïns, herències... afecten les emocions personals. El torn d'ofici em va permetre conèixer una altra realitat, la dels col·lectius desafavorits i amb situacions vitalment complexes, amb pocs recursos i famílies

«Onze voluntaris de Monistrol amb l'expedició Bayo són assassinats pels nacionals a Mallorca. Una manifestació de dones del poble demana venjança i l'endemà deu catòlics són assassinats pels republicans»

desestructurades, amb nens patint les conseqüències de les actuacions dels pares, amb delinqüència... Entrar en contacte amb temes d'àmbit penal a nivell privat em va fer créixer la inquietud perquè al 2016 retornés al torn d'ofici però en l'àmbit penal, durant quatre anys. Després ho vaig deixar definitivament.

Què regula el dret de família?

Les relacions personals i familiars. Regula els drets i les obligacions dels règims matrimonials i de les relacions estables de parella, i les ruptures i els drets dels fills.

Com us repartiu la feina dins la societat Vives&Martínez?

Som socis administratius. El Xavier porta més temes d'herències i testaments i en general els més purament civils i mercantils, mentre que jo m'especialitzo més en qüestions de família, com ara divorcis i ruptures.

Quan decidiu treballar plegats?

El meu marit i soci treballava en l'assessoria de Viladecans feia molts anys i cadascú de nosaltres feia la seva activitat per separat. Quan m'incorporo el 2008 a l'assessoria per portar-la conjuntament, en uns moments en què s'incrementava el volum de feina, inicialment treballàvem al mateix despatx, però facturàvem per separat. Vam creure que ens havíem d'organitzar millor i vam ajun-

tar-nos per racionalitzar els recursos econòmics, en una decisió estratègica i d'imatge conjunta, de cara als clients.

Mediació

Quina és la teva feina concreta com a mediadora?

És la figura d'un tercer, imparcial i neutral, que ajuda les dues parts a millorar la comunicació i intentar arribar a acords. De fet, s'inclou dins dels paradigmes de resolució alternativa i pacífica de conflictes. Pot conviure la mediació amb un procés judicial, ja que s'inicia quan hi ha una demanda posada, abans d'un procés, o en acabar-lo, quan les parts tenen problemes per donar compliment a la sentència. Les parts no s'enfronten

sinó que intenten buscar solucions al conflicte. El mediador ajuda amb tècniques concretes perquè siguin les parts les que proposin i busquin la resolució del problema. És important entendre que no fem propostes directes a les parts ni els preparem els acords, sinó que ajudem a generar solucions. Els fonaments de la mediació són intentar que una part reconegui a l'altra, encara que no hi estigui d'acord, però que pugui legitimar els seus punts de vista i les diferents necessitats, fins i tot amb una dissemblant percepció del conflicte.

La mediació té un valor judicial?

Depèn. La mediació pot ser total respecte de totes les qüestions que afecten el conflicte entre les parts. En aquest cas és procedent tancar el procediment judicial incorporant tots aquests acords. Es pot fer de dues maneres: els acords amb mediació es poden portar davant del jutge, mitjançant un document signat per les parts, que el jutjat homologa i incorpora a una resolució judicial. Si no es fa així, els acords de mediació es poden signar privadament en el despatx del mediador i les parts poden decidir anar al notari, que en farà una escriptura pública. Si no es fan aquests passos, el document privat d'acord queda com a valor contractual entre les parts, però no té la força dels documents públics.

Així, amb la mediació es pot acabar del tot amb el procediment judicial?

Si els acords de mediació són parcials perquè no han abraçat totes les qüestions que enfrontaven a les parts, alguns aspectes decaurien del procediment o s'incorporarien a la resolució com a part acordada, però el jutge hauria de resoldre sobre aquells aspectes que les parts no han acordat.

Què és el Centre de Mediació en Dret Privat de la Generalitat?

Recentment li han canviat el nom per Centre de Mediació de Catalunya. El país va ser pioner l'any 2001 en la primera llei de mediació familiar de l'Estat i la tenia exclusivament. Però, posteriorment l'àmbit de la mediació es va regular en tots els

aspectes civils i mercantils, a Catalunya a partir del 2009. Se n'ha anat ampliant l'àmbit. Per imposició d'una directiva europea del 2008, sobre resolució de conflictes, l'Estat espanyol va aprovar la seva llei l'any 2012. El Centre rep les sol·licituds dels ciutadans que volen fer mediació, en gestiona el procediment, supervisa el registre dels mediadors, coordina activitats formatives, fa sessions metodològiques i està en contacte amb les institucions per fomentar-la.

Memòria

Quina valoració fas del terme Memòria democràtica?

M'inquieta i fins i tot em genera problemàtica a l'hora de fer-lo servir perquè, què vol dir exactament? No cal qualificar-la. La memòria és memòria i prou. La llei estatal també la denomina Llei de Memòria Democràtica, quan ens posem a fer memòria d'un període de la història d'Espanya que va ser una dictadura. Això és memòria democràtica? En tot cas, podem acotar de quin període volem parlar. Ara bé, si el que volem dir és que fem memòria després d'una dictadura i una transició, en uns moments de llibertats constitucionals, de quina manera l'hem de fer? Crec que no caldria qualificar la memòria com a democràtica.

Estàs d'acord amb el concepte de passar pàgina?

No. Treballant en Memòria i veient tota la recuperació de testimonis que hem fet des que va esclatar la guerra civil, la posterior dictadura i la repressió, fins i tot del que estem vivint a Catalunya, només per posar l'exemple del que estem sentint els darrers mesos per part de molts diputats, es demostra que la transició no es va fer, com pretenen alguns d'ells, precisament per fer-nos passar pàgina. Hi estic en contra i crec que són períodes que s'han de treballar, quan hi ha tantíssima gent que no ha pogut explicar què li va passar i que tampoc no ha tingut les necessàries reparacions.

Què t'impulsa a fer la recerca Memòria de Monistrol 1936-1939?

Quan el 2011 feia el màster de Medi-

ació, va sorgir la qüestió de la guerra civil. Tot seguit se m'encén la bomba i recordo que a casa, el pare i el germà de l'avi matern van ser assassinats l'agost de 1936 a Monistrol de Montserrat. Fins aleshores, a casa no se n'havia parlat gaire. Vaig analitzar la guerra des de vessants amb diferents sensibilitats, amb persones que van rebre violències i repressions, que em van portar a qüestionar-me les etiquetes de dretes i esquerres, perquè de vegades no fan justícia als fets, a la veritat ni a les persones. Els meus familiars eren catòlics practicants que, com que creien, anaven a missa. Al poble de Monistrol tothom es coneixia i potser ja hi havia hagut enfrontaments previs. Analitzant les causes militars, hi ha casos de famílies que aprofiten una situació de desgavell per venjar-se, en un context on es creen grups que s'organitzen a partir del desordre públic, afavorits pel descontrol de les noves autoritats.

Com comences la investigació?

Per veure què havia passat. El 2013, l'alcalde em va adreçar a l'arxiver municipal, que em facilita documents de l'època. A mida que vaig a l'arxiu i analitzo els documents comencen a sorgir persones de més de vuitanta anys que tenien ganes de parlar-ne. Es va generar un desig i una oportunitat de compartir vivències d'aquella època, amb persones que mai no n'havien parlat amb ningú, ni tan sols a casa. M'ho vaig construint fins que el material recollit era tan interessant que em vaig plantejar què fer-ne. El juliol de 2014 es va fer a Barcelona el 18è Congrés de l'Associació Internacional de Memòria Oral, on vaig presentar una ponència, amb el recull del treball oral que havia preparat sobre el cas de Monistrol. Paral·lelament, fem un acte públic explicant a la ciutadania de Monistrol tot el que havia anat investigant i sobretot per donar veu als testimonis que havia entrevistat, amb l'esperança que en sorgissin d'altres que em poguessin explicar les vivències.

En vas recollir noves experiències?

I tant! Recordo un senyor de Castelldefels que era net d'uns assassinats el

«Em va impactar tant escoltar persones que havien patit la repressió revolucionària com les que van patir la franquista»

1936 i persones de diferents llocs que fins aquell moment no s'havien posat en contacte, de manera que surten testimonis nous. El treball agafa una bona dimensió, tant de contingut com de testimonis. Amb la col·laboració de Jordi Palou-Loverdos, director del Memorial Democràtic, amb qui anava compartint la investigació, fins que se li va ocórrer fer un acte públic, on els protagonistes podrien explicar per ells mateixos les vivències, amb diverses sensibilitats i experiències, ja que havien patit diferents repressions, algunes amb certes connexions entre elles. El 1936, Monistrol no era un poble petit, sinó que tenia gairebé 4.000 habitants, amb fàbriques tèxtils i població de fora que hi treballava. Penso que era un bon paradigma del que havia pogut passar a d'altres pobles de Catalunya. Per això vaig titular la ponència: *Memòria de Monistrol 1936-1939. Paradigma de conflicte a la rereguarda republicana*.

A quines conclusions arribes en aquest treball de recerca?

La poca justícia que fa parlar de dretes i esquerres. Entenc que no s'ha analitzat amb detall quines van ser les dinàmiques que es van produir en la rereguarda republicana. Em va

impactar emocionalment escoltar persones que havien patit la repressió revolucionària dels primers mesos de la guerra i les que van patir la repressió franquista. Crec que vaig poder comprendre la complexitat de tot el que va passar i les relacions causa-efecte, que permeten retroalimentar les diferents violències.

Què va passar a Monistrol a l'inici de la guerra civil?

Els primers dies assassinen gent que els revolucionaris identifiquen amb els poders: el gerent del Monestir de Montserrat, alguns caps de les fàbriques, el capellà del poble... En el cas de deu persones, entre elles els meus familiars, eren pares de família amb els seus fills, sense significació política, catòlics creients, alguns amb vinyes o amb petits negocis, però identificats per alguns com a persones amb propietats. Detingudes a les seves llars, van ser retingudes al local del Comitè Revolucionari de Monistrol, a la casa de la carretera que després va ser caserna de la guàrdia civil. S'hi estaran una setmana, mentre les famílies els anaven a veure i els portaven menjar. El que va passar és un fet impactant: a mitjan agost es produeix a Mallorca l'assassinat per part dels *nacionals* de milicians

republicans, quan desembarquen a l'illa amb l'expedició de Bayo, metrallats a la platja. Vint-i-dos nois molt joves de Monistrol van anar de voluntaris en l'expedició i onze hi van morir. Quan la notícia arriba al poble, el 30 d'agost, es produeix una manifestació de dones que se solidaritzen amb les famílies dels nois assassinats demanant venjança. L'endemà a la nit, en revenja d'aquests fets, assassinen els deu retinguts a la cuneta de la carretera de Collbató.

Quin valor dones a la història oral?

Va ser molt potent parlar amb persones que em donaven informació de primera mà. Després del recull memorístic vaig veure les causes militars, que em confirmaven fets que ja m'havien explicat. Així que m'ho van fer mirar amb d'altres ulls. L'impacte de parlar amb persones que havien viscut els fets o descendents dels que ho havien vist de primera mà, nanos petits que recordaven perfectament l'avi o el pare... Alguns explicaven els fets de manera molt fidedigna. tant pel que fa a l'escenari polític com als episodis del poble, que permeten reinterpretar la història oficial incorporant aquests elements de la memòria oral. Penso que no es pot destriar una cosa de l'altra.

Quan i com van començar les Audiències Memorials?

Va ser un acte pioner a Catalunya i Espanya. La primera audiència, el maig del 2015, va ser a Monistrol de Montserrat i la vaig fer com a facilitadora, encarregada pel Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya. Després s'han fet d'acord amb el programa de Memòria de la Diputació de Barcelona. L'experiència de Monistrol va deixar molt content l'alcalde Joan Miguel Rodríguez i els regidors del moment, i també la col·lectivitat del poble. Personalment també entenc que el resultat va ser molt bo, sobretot per les persones que hi van participar. Vam decidir treballar per poder-ne fer més en d'altres localitats.

Com es desenvolupen les audiències?

Els afectats han de poder explicar en públic el que havien viscut ells i les seves famílies. Exposen les vivències, però no poden interrelacionar-se. Simplement se'ls escolta individualment, ja que no es pot intervenir fent preguntes ni tampoc hi ha debat ni diàleg entre els participants.

Com valoren el premi Justícia ADR 2022?

El convoca el departament de Justícia i es tracta del premi Resolució Alternativa de Conflictes per posar en valor diferents iniciatives públiques i privades que d'una manera innovadora l'han treballat en l'àmbit local o comunitari. Ens el van donar conjuntament al Jordi Palou i a mi.

El valoro molt positivament perquè és un reconeixement a la feina feta.

Com va la tasca de tertuliana al programa *Més 324*?

El programa combina molt bé la cultura i l'actualitat política. Des que estem en el procés, es centra molt en el conflicte amb l'Estat, però també hi ha dies que hi ha més notícies, amb conflictes internacionals. L'enfocament és encertat perquè són analistes els que expliquen les notícies i les contextualitzen. És un programa plural, de debat civilitzat. M'he hagut de posar les piles, però m'ha ajudat a créixer com a persona i a tenir més capacitat de comunicació. M'agrada trobar ciutadans que em reconeixen arran d'aparèixer a televisió.

el perfil

Mireia Vives Puig neix a Manresa el 18 de juliol de 1970. De pares manresans, Maria Carme, infermera, i Jaume, modelista, ara jubilats. L'avi matern era fill de Monistrol de Montserrat i l'inspira per fer un treball de recerca durant la guerra civil que donarà lloc a la creació de l'Audiència Memorial. Té un germà més petit que és tècnic d'assegurances. Als dos anys va al parvulari Minerva del carrer Major de Manresa, un projecte pioner amb mestres joves favorables a l'espai mixt de nens i nenes. Als cinc anys passa a les Dominiques del carrer del Bruc on estudia l'EGB fins a setè, moment en què passa a l'institut Lluís de Peguera per fer la Preparatòria, amb els professors Bueno i Vidal. «Passar d'una escola religiosa només amb noies a un institut mixt va ser molt interessant». Hi va fer el batxillerat fins al COU. El 1988 va començar la carrera de Dret a la Universitat de Barcelona, on es queda a viure. Al cap d'uns mesos entra a treballar a la Caixa de Pensions, feina que complementa amb els estudis. Obté plaça fixa, però decideix deixar-la perquè tenia clara la vocació com a advocada. Acaba la carrera el 1993 i fa un màster en Dret d'Empresa a la Universitat Pompeu Fabra. Anys més tard en faria un altre sobre Mediació, al Col·legi d'Advocats de Barcelona, on va tenir de professor Jordi Palou-Loverdos.

Exerceix d'advocada des del 1994. Des d'aquest any fins el 2001 s'incorpora al torn d'ofici. Actualment està casada amb Xavier Martínez, un advocat de Sant Joan de Vilatorrada, amb qui té dos fills: Ferran i Blanca. Durant tres anys torna a viure a Manresa. Amb el marit van obrir una assessoria d'empreses a Viladecans, que més endavant van traslladar a Gavà. Fa vint anys que viuen a Castelldefels i des de fa cinc anys també tenen despatx a Manresa. És sòcia administrativa de Vives&Martínez, advocats associats, amb seus a Gavà i Manresa. A més d'exercir d'advocada, l'any 2012, incorpora la Mediació en el seu treball professional i es

registra en el Centre de Mediació de Catalunya. El 2016 s'inicia en la docència com a professora col·laboradora dins la Universitat Oberta de Catalunya, d'un màster de l'advocacia, que han de fer els graduats en Dret per poder accedir a la professió. Durant el curs 2017-18 comença a fer classes presencials de Resolució de conflictes, en un màster per a advocats, al Centre d'Estudis Financers de Barcelona. Des del 2013 comença un treball de recerca sobre la guerra civil a Monistrol de Montserrat, relacionat amb els seus familiars, que acaba derivant en l'Audiència Memorial que es fa a Monistrol el 2015 i que ha suposat una continuïtat d'aquestes audiències a Catalunya. Se n'han fet tres el 2018, (Sant Boi de Llobregat i dues a Sant Joan de Vilatorrada), el 2022 (Sabadell i Olesa de Montserrat, amb el judici de les vídues), i la darrera, el gener de 2023 a Manresa. Arran d'aquestes Audiències Memorials, organitzades amb Jordi Palou-Loverdos, després de la realitzada a Sabadell el 2022, un dia de març els va entrevistar al programa *Més 324*, Xavier Gaset, un mes després de la invasió d'Ucraïna. A més de parlar de les audiències també van analitzar la guerra per veure quins mecanismes internacionals es podien utilitzar per aturar-la. Al setembre, la productora del 3/24 va proposar-li d'incorporar-se a les tertúlies televisives. «És tot un repte perquè he de preparar una anàlisi d'actualitat des de la perspectiva de la resolució de conflictes».

cultura

espai d'art

Josep Barés

Una obra d'art hauria d'ensenyar-nos sempre
que no hem vist el que mirem.

Paul Valéri

A Manresa la primavera cultural floreix a la tardor

Jordi Estrada

Amb la incorporació del Festival Internacional de Cinema Social de Catalunya, a partir d'aquest any el mes d'octubre comptarà amb tres esdeveniments culturals d'alta volada a l'entorn del cinema, la literatura i les arts d'arrel tradicional.

Més que no pas enumerar o destacar, entre el conjunt de gairebé dos centenars de propostes, els actes més rellevants que tindran lloc a la ciutat de cap a cap de mes, us compartim les reflexions, les valoracions i els comentaris que hem recollit dels responsables de la coordinació i la programació.

Fira Mediterrània

El seu director artístic, Jordi Fosas, que ho és des de fa cinc anys, en remarca el caràcter de fira i de festival alhora. Una fira que, assenyala Fosas, «constitueix un dels cinc mercats estratègics de cultura que es fan a Catalunya i en el qual els artistes presenten les seves creacions inspirades en les músiques d'arrel tradicional». Aclareix que l'objectiu no és furgar en la tradició de la cultura popular amb una mirada nostàlgica, sinó amb una visió actual i renovadora: «Mirem enrere no per romanticisme, sinó per parlar del present». I posa com a exemple la cantant menorquina Anna Ferrer, que a partir del cançoner popular reivindica el paper de la dona. Fosas constata un interès creixent dels joves artistes envers la tradició: «Aquest interès de les noves generacions per les arts d'arrel s'emmarca en la idea del retorn a la terra, als valors de sostenibilitat i de proximitat, a la recuperació de la memòria per fer-ne una lectura actual».

A diferència del nostre país, on temps enrere s'associava cultura tradicional amb romanalla antropològica, a Portugal i sobretot Galícia, països convidats a la Fira d'enguany, «les arts d'arrel tradicional s'han mantingut sempre ben vives, gràcies probablement al caràcter més rural de la població, cosa que no ha impedit, sinó al contrari, que des fa temps s'hagi produït una fusió molt interessant entre la música popular i la música urbana». El fenomen The Tyets, amb la cançó *Coti x Coti*, segons Fosas, en seria l'equivalent català, per la seva combinació d'estils urbans, com el trap i el reggaeton, i la sardana. La gran majoria de la vuitantena d'espectacles que es presentaran al llarg de la Fira tenen caràcter d'estrena,

amb l'al·licient afegit que en cada edició participen grups més joves i amb propostes més diverses, com la de Núria Andorrà, percussionista i compositora que revisitarà les cançons de pandero a través de les noves tecnologies i en diàleg amb la intel·ligència artificial. Justament aquest treball, gestat en col·laboració de la Marfà (Centre de Creació Musical de Girona), forma part del conjunt de produccions i coproduccions realitzades per la Fira. És amb aquesta finalitat que, en el marc de la Fundació Fira Mediterrània, fa tres anys va ser creat l'Obrador d'Arrel, un programa de suport als artistes, amb la complicitat d'altres ens com el Mercat de les Flors, el Festival Grec, Tradicionàrius...

Aquesta fira, que va néixer fa 26 anys com un esdeveniment d'importació, amb el temps s'ha anat fent seva la ciutat i a l'inrevés, gràcies al teixit de complicitats amb entitats i institucions manresanes i bagenques, que ha permès estrènyer llaços de col·laboració amb continuïtat durant la resta de l'any. És el cas del Kursaal, com a residència d'artistes, i del projecte Correllum, una creació conjunta de Bàcum, una productora d'espectacles de dansa, música i multimèdia, i Xàldiga Taller de Festes.

Festival Internacional de Cinema Social de Catalunya

Amb dinou d'anys de trajectòria a coll, el festival Clam s'ha convertit en un dels principals aparadors europeus del cinema de temàtica social. En bona mesura, això ha estat possible gràcies a l'equip que dirigeix el dramaturg, crític i cineasta Esteve Soler: «Quan arribo al festival, l'any passat, em trobo amb dos canvis en procés: el canvi de denominació, que implica un posicionament determinat, i l'aposta pel Bages Centre, que ens garanteix més visibilitat, més accessibilitat i una qualitat de projecció excel·lent». Per a Soler, la internacionalitat del festival només s'aconsegueix generant dinàmiques amb altres festivals, certàmens i organitzacions internacionals, la qual cosa comporta estar al dia de les programacions

cinematogràfiques dels principals festivals, bo i establint contacte directament i personalment amb els convidats i les distribuïdores. Pel que fa a la dimensió social del festival, Soler remarca que «cada pel·lícula ha de reflectir els problemes de la nostra societat, tant en l'àmbit de ciutat com de comarca i de país, i trobar quines entitats poden explicar-ho millor». En aquest sentit, cada projecció és precedida d'una breu presentació a càrrec d'alguna de la quarantena d'entitats socials que hi ha a Manresa. L'extènic de l'Àrea Social de l'Ajuntament de Manresa, Enric Roca, és qui s'ocupa de gestionar l'organització d'aquestes presentacions.

Per a la direcció del festival, l'objectiu clau és contribuir a repensar un món millor: «Hi ha festivals de cinema social que no estimulen a pensar, sinó que més aviat anul·len la capacitat crítica dels espectadors, i en comptes de creure en ells com a ciutadans i constructors d'una ciutat més justa, els donen la tesi feta. A nosaltres ens agrada la idea de convertir-nos en un enorme aparador del millor cinema social de l'any que, de cop i volta, sorprengui la gent i la convidi a reflexionar sobre la complexitat de la nostra realitat social». D'altra banda, s'escau que mai com ara no s'havia fet tant cinema de preocupació social: «En part, això té a veure amb el sistema de subvencions, que afavoreix aquest tipus de produccions, sobretot si parlem de cinema d'autor. I també amb el fet que vivim en una societat molt tensionada socialment i això es reflecteix en l'interès de les productores i en la qualitat dels resultats». Una prova d'això són alguns dels films que es projectaran al Clam i que han estat premiats recentment: *Anatomie d'une chute* (Palma d'Or al Festival de Canes), on s'aborda una situació de gènere; *On the Adamant* (Os d'Or de la Berlinale), a l'entorn de les malalties mentals, i *Evil does not exist* (Lleó de Plata de Venècia), de temàtica ecologista.

Per al Clam, tant important és el cinema més actual com el llegat cinematogràfic, d'aquí que, com cada any, s'habiliti un espai per al cinema clàssic, «amb el propòsit de fer des-

Jordi Fosas, director artístic de Fira Mediterrània

Esteve Soler, director del Festival Internacional de Cinema Social de Catalunya

cobrir a la gent les joies de la història del cinema». Si bé el festival s'adreça a tot tipus de públic, Soler insisteix en la necessitat d'interessar els joves pel cinema a través de projeccions matinals adreçades a l'alumnat de primària i secundària, que es duen a terme simultàniament a Manresa, Navarcles i Sant Fruitós. És de preveure que, enguany, l'assistència superi els 1.500 estudiants, alguns dels quals, explica Soler, fins i tot col·laboren com a voluntaris. En l'apartat de suports i complicitats, Soler destaca la implicació de les regidories d'Afers Socials i de Medi Ambient, i la visibilitat que Filmin els ofereix a través de la seva plataforma: «El cinema que ells estimen és molt semblant al que nosaltres estimem». I conclou: «El meu objectiu com a creador i ara com a programador és que

LLIBRERIA – PAPERERIA
RUBIRALTA 100 anys
 Born, 24
 08241 Manresa
 Tel. 938724130
 rubiralta24@hotmail.com

EDICIONS **PARCIR** SELECTES
 LLIBRES PARCIR
 ■ Àngel Guimerà, 74
 ■ 08241 Manresa
 ■ Tel. 93 873 38 82
 ■ www.parcir.com
 ■ parcir@parcir.com

la gent no surti de la sala preguntant-se on anirà a sopar, sinó pensant i reflexionant sobre allò que acaba de veure».

Tocats de Lletra

Aquest festival literari va néixer fa disset anys amb l'objectiu de promoure la difusió de la poesia. La tècnica de Cultura de l'Ajuntament, Yolanda Esteve, n'ha estat la impulsora i la coordinadora des de la primera edició. De l'edició d'enguany, dedicada preferentment a la poesia musicada, Esteve subratlla la preeminència de veus femenines, coincidint amb el fet que cada vegada hi ha més dones poetes, i una presència important de poetes valencians i mallorquins, en un gest de suport a la situació de repressió de la llengua i la cultura a les Illes i el País Valencià. Un suport que, un any més, també es fa extensiu a la producció literària en les altres llengües minoritàries de l'estat. És prevista la participació de la poeta basca Mari Luz Esteban i el poeta gallec Claudio Rodríguez Fer.

No hi faltaran, com és habitual, els homenatges d'aniversari (des del Rector de Vallfogona a Josep Vallverdú) i la celebració de la Nit Estellés, en què assistirà el poeta i flamant Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, Josep Piera, que serà entrevistat per la poeta Àngels Gregori. Diversos joves poetes i rapsodes duran la poesia a les aules de secundària i, com a novetat, també a les escoles de

Yolanda Esteve, coordinadora de Tocats de Lletra

primària. La voluntat dels organitzadors del festival és, segons Esteve, «fer arribar la poesia a tots els públics, a través de tots els espais (també a través del web del festival) i amb la vocació d'esdevenir un festival de referència, sense renunciar a l'essència ciutadana». Una essència compartida per les tres branques d'aquest pi arrelat en la cultura, l'art i la creació.

lèxic a la manresana

Fer passeres

Jaume Puig

Diu el refrany popular que «per travessar la riera, més amunt o més avall trobareu una *passera*». El diccionari normatiu (DIEC2) descriu una passera com a «tauló, tronc d'arbre, pedres, etc., convenientment col·locats per a poder passar un riu, un torrent». I en el Diccionari Alcover trobem que fer passeres d'un lloc és «anar-hi sovint» (Empordà). Però a Manresa *fer passeres* té un altre sentit, com recull l'*Inventari del Patrimoni Immaterial de Manresa (IPIM)*, promogut per l'Ajuntament, on queda constància de l'expressió, en el sentit de «deixar rastre». Per exemple, quan hem acabat de fregar el terra i hi vol passar algú per sobre: «Ara no entris, que faràs passeres». Es fa servir també en moltes poblacions de la comarca, però no pas en altres parts del territori.

En record de Carme Junyent

El dia 3 de setembre ens va deixar la lingüista anoienca Carme Junyent. És una gran pèrdua per a l'àmbit del coneixement de les llengües, que ella havia estudiat i defensat tant. I la volem recordar especialment perquè la Carme va col·laborar en aquesta revista, en el reportatge *Les llengües que es parlen a Manresa*, publicat el novembre del 2015, on escrivia aquestes paraules profètiques: «Tenim

l'oportunitat de capgirar la disminució de l'ús del català però ens cal també un canvi de comportament. Com tots els parlants de llengües subordinades, davant dels desconeguts tendim a emprar la llengua que suposem que ens portarà menys problemes, és a dir, el castellà. Però amb aquest comportament el que fem és alimentar la llengua dominant i abocar-hi els que ens permetrien canviar la dinàmica de les llengües. Per si no n'hi hagués prou, aquest ús del castellà amb tots els que no ens semblen dels nostres és una forma de marginació que els recorda constantment que no són a casa seva. Molts han fet l'esforç d'aprendre català i troben molt poques possibilitats d'emprar-lo a causa d'aquest hàbit enverinat. Per als que són parlants de llengües amenaçades, no és més que una forma de confirmar-los que la seva llengua no serveix per a res. I es veu que la nostra tampoc».

Podeu fer arribar les vostres aportacions a elpou@elpou.cat o via Twitter, amb l'etiqueta #bagesisme.

Tronada per la Festa Major a la Plaça (1902)

J. S. Foto: Lluís G. Cornet Vivar
(Arxiu de Ramon Cornet de Pedro)

L'arxiu fotogràfic, majoritàriament conservat en plaques de vidre, va a nom de Ramon Nonat Cornet Arboix, ja traspasat, tot i que està a càrrec del fill, Ramon Cornet de Pedro. El besavi, Lluís G. Cornet Vivar, va morir el 1928. Durant molts anys va ser el responsable de preparar i encendre la Tronada el dia de festa major, entre d'altres celebracions. La perspectiva de la Tronada dins part de la plaça Major, permet deduir que les imatges van ser preses des d'un balcó de l'Ajuntament. A mà dreta, veiem la línia de pólvora, amb la fumera de la detonació, nens corrent o esperant que passi la pólvora prop seu, sota la mirada atenta de dos guàrdies que porten sabre i vigilen que els nens no saltin damunt. A l'esquerra de la fotografia, hi ha un altre regueró de pólvora. En la primera dècada del segle XX, quan el 15% de la massa obrera de la ciutat eren vetaires artesans, el tipus de vestit de la fotografia mostra les bruses dels menestrals i els barrets (sobretot gorres) que porten els homes, que és clarament anterior al dels anys vint, quan es produeix un canvi en la moda del vestir. Dins la plaça passegen personatges uniformats: guàrdies, soldats de la caserna del Carme... i als balcons de les cases dones amb para-sol, per evitar la calor, força canalla amb bates i un capellà. Alguns edificis esgrafiats,

però en general les façanes estan molt deixades. S'havien estrenat feia poc els fanals elèctrics.

A l'esquerra podem observar la confiteria i botiga de queviures La Virreina, de Josep Fàbregas, al costat una escala de veïns. Al 14, es llegeix perfectament el rètol del Cafè de Gual, el més popular i polititzat de Manresa, amb dos empleats fora el carrer. Sota els tendals, la farmàcia Ferrer, l'antiga Casa Espinalt. Del 1879 al 1899 la van regir Angel Ferrer i Ramon Prat. En morir Prat, Ferrer va quedar com a únic propietari fins a la seva mort el 1907, quan van continuar els seus hereus. Els baixos del costat estaven ocupats per la carnisseria de Francesc Tomàs i just al primer pis, on podem veure una infermera amb bata blanca, exercia de dentista Francesc Horta. A l'altra banda, a l'esquerra, hi ha un grup de dones a l'ombra gairebé alineades, alguna amb barret de palla, observant l'inici de la tronada. Just a la casa on hi ha el rellotge que marca quarts d'una del migdia, hi havia la joieria de Joan Bransuela, a la planta baixa hi havia La Permanent, una botiga d'espardenyes i al costat la barberia de Jaume Blanch. A l'esquerra, hi havia els cartells penjats a la paret que feien referència als actes i balls de la festa major, amb un programa de festes que donava molta importància a les jotes.

www.guiamanresa.com

GUIA CULTURAL, SOCIAL I COMERCIAL DE MANRESA I LA CATALUNYA CENTRAL

CINEMA. Laura Vidal

The Atlàntida picture show

Navegant per la xarxa em vaig trobar amb aquesta pregunta: «Recordes l'Atlàntida?» i de cop es va activar la meua nostàlgia manresana, i tant que la recordo! Disney, *La guerra de les galàxies*, *Matrix...* el cinema a cinc minuts de casa i amb gelat de postres. Però també recordo el 2012, any en què vaig haver d'escriure que tot això s'acabava i que l'Atlàntida tancava. Doncs de nostàlgics no n'hi ha pocs i és que s'acaba de presentar una iniciativa que, apel·lant a aquests bonics records, pretén recuperar-ne l'esperit o si més no les bones pel·lícules que s'hi van veure durant tants anys, i a partir d'aquest octubre es projectaran al Bages Centre títols emblemàtics com *The Nightmare before Christmas*, *The Rocky Horror Picture Show* o la trilogia *The Lord of the Rings*, tot en versió original i amb companys de luxe com són la gent del Festival Clam i del Galliner que prometen un bon espectacle. Ben tornada, Atlàntida!

MÚSICA. Marc Vilanova

Carles Cases i Pau Vallvé

Iniciarem les propostes d'aquest mes amb un artista d'allò més nostrat, com és la nova visita que el compositor sallentí Carles Cases farà al teatre Kursaal en col·laboració amb el Clam, el Festival Internacional de Cinema Social de Catalunya, presentant el seu nou disc *París-Casablanca-New York*, amb temes de bandes sonores pròpies interpretats per una formació acústica, que recorrerà músiques de diferents èpoques, estils i parts del món (França, Mauritània, Argentina, Mèxic, Estats Units o Cuba) i que inclourà jazz, bolero, música romàntica o sons africans (diumenge, 15 d'octubre, 18 h). I sense canviar d'espai, els amants dels gèneres més alternatius tenen una cita amb el concert que l'inclassificable Pau Vallvé farà a la nostra ciutat amb un nou disc sota el braç i una nova banda per interpretar les noves cançons i altres del seu repertori habitual (dissabte, 21 d'octubre, 20 h).

TEATRE. Joan Morros

El comiat de Dagoll Dagom

Del 12 al 14 d'octubre, la sala gran del Kursaal acollirà la que serà la darrera producció del grup teatral Dagoll Dagom, que tanca mig segle de vida amb un gran espectacle, cent per cent musical, a partir d'una obra curta de Santiago Rusiñol. *Lalegria que passa* és com un gran ventall que s'obre per explicar una història que conté dosis d'intriga, d'odi, de gelosia, d'amor, de conformisme, de somni, d'humor, de repressió, d'obrerisme, de caciquisme, de llibertat i de feminisme. Dagoll Dagom, que a Manresa vam poder veure per primera vegada a la Sala Loiola l'any 1978, amb el muntatge *No hablaré en clase*, ha trobat en el seu darrer muntatge un equilibri perfecte entre l'espectacularitat comercial i la voluntat de despertar consciències. Aquesta tardor arriba a Manresa un musical en català recomanable per a totes les edats.

VINS

Jaume Pont,
sommelier de Setè Cel

Abadal rosat 2022

Abadal és un celler de referència al Bages, que no deixa d'investigar amb nous cupatges recuperant varietats oblidades en el temps i experimentant amb noves elaboracions i criances per millorar la qualitat dels seus vins. Aquest rosat 2022 és un exemple de la millora d'un vi que tradicionalment s'elaborava només amb cabernet sauvignon al qual s'ha anat incorporant el sumoll, varietat recuperada. S'ha constatat que té unes característiques molt clares amb predomini de

l'àcida, que a part de donar frescor al conjunt i suavitzar la força del cabernet, també li allarga el potencial d'envelliment. És un rosat intens de color i textura a causa del cabernet, refrescat i alleugerit pel sumoll, que li dona complexitat i la identitat d'una varietat poc conreada en altres zones vitivinícoles, però que al Bages té un potencial que ja s'està demostrant; sobretot per elaborar vins negres elegants, subtils i amb personalitat, valors que els elaboradors busquen cada cop més en els seus vins.

Preu de venda: 9,75 euros

Mas de les Marcetes

Lluís Virós

Les Marcetes és una de les masies més populars de Manresa pel seu bosc d'alzines, amb una font que s'havia convertit en un espai de lleure molt concorregut fins al final del segle passat. La masia es troba a l'est del terme municipal, a la zona de Viladordis, entre Bufalvent i el paratge de la Roca Tinyosa, a tocar de l'autopista de Terrassa a Manresa. El seu origen està documentat el segle X, en el XIII ja hi apareix el nom de Marcet i la masia s'ha anat ampliant a partir d'aleshores amb estil popular rural de diferents èpoques. Està situat en un altiplà a tocar de l'església de Santa Maria de Viladordis, on comença el pendent cap al Llobregat, que té a l'est.

És una masia aïllada, envoltada de conreus i bosc, i bastida sobre el pendent del terreny. Està formada per cinc cossos adossats de dues i tres plantes i alguns coberts auxiliars de planta baixa. De nord a sud, hi ha dos cossos de planta rectangular amb coberta a doble vessant, un de més estret i coberta més alta que fa d'enllaç amb el que conté la part principal de l'habitatge, també de planta rectangular, de tres pisos i coberta a dos aiguavessos, amb tres grans contraforts visibles a la façana sud. Finalment, destaca el cos rectangular de tres plantes i coberta a un sol vessant que conté una galeria porticada a la façana de migdia, amb set

arcs de punt rodó aixecats sobre pilars al segon pis i set curioses obertures en forma d'espitllera a la planta baixa. L'estructura és de paredat de pedra amb línies de carreus ben treballats a les cantonades i els paraments són de pedra vista en aquestes façanes del sud i d'estuc a la resta. Un mur de pedra tanca el pati d'accés i la resta d'edificacions.

Les primeres referències del mas es troben en documents del monestir de Sant Benet de Bages del s.X i l'anomenen Vilapicina. Al s.XIII el propietari directe s'anomena Marcet, d'on vindria el nom de la masia documentat al s.XVI, i al final d'aquest mateix segle el cognom dels propietaris va passar a ser Casajossana i després Codina i Altimiras. La masia és coneguda sobretot per l'alzinar que té al costat i que ha estat una referència per a l'esbarjo dels manresans durant tot el s.XX, amb actes com el conegut aplec de sardanes que ja es celebrava els anys trenta. A més, en terrenys de la propietat s'hi ha localitzat una necròpoli neolítica. El catàleg de patrimoni protegeix el mas parcialment per la importància històrica i tradicional i pel valor paisatgístic.

PER SABER-NE MÉS:

- BENET, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI, ed. de l'autor, Manresa, 1985.
- SARRET, Joaquim, Santuari de Ntra. Sra. de la Salut de Viladordis, Editorial Manresa, 1929.

Llorenç Capdevila

Eudald Tomasa

Publicat

Publicar un llibre és una experiència insòlita i gratificant. Per més que ja hagi publicat abans, o fins i tot si ets un autor prolífic, l'arribada d'una criatura literària desperta emocions i genera, d'una banda, preguntes carregades d'expectatives il·lusionants (Agradarà? Tindrà èxit? Em convidaran a gaires clubs de lectura?) o, de l'altra, preguntes més aviat plenes d'auguris poc encoratjadors (Passarà desapercebut? Les crítiques seran dolentes o, senzillament, m'ignoraran? A les presentacions vindrà algú a qui no conegui?). Les setmanes immediatament anteriors i posteriors al part literari són, doncs, una muntanya russa emocional en què l'autor viu entre l'angoixa i l'entusiasme.

Publicar un llibre et deixa amb la sensació agradable d'haver enllestit la feina i la satisfacció de saber que hi ha una editorial que la vol donar a conèixer. Agradarà més o menys, tindrà més o menys èxit i et prodigarà més o menys per clubs de lectura, festivals o presentacions on hi haurà més o menys públic... però la feina ja està feta i a partir d'aquí ja és més del lector potencial que no pas teva.

Ara bé, publicar també té els seus riscos. Al món hi ha molta gent que escriu (potser, fins i tot, més que no pas llegeix), i alguns estan convençuts (potser amb raó) que, encara que ningú no els faci cas, tenen al calaix una obra mestra destinada a canviar la història de la literatura. Són els escriptors incompresos. En comptes de confiar en el parer d'amics i familiars, l'escriptor incompres prefereix plantar-se davant d'algú a qui no coneix personalment, però que acaba de publicar un llibre (i qui sap si ja acumula certa trajectòria en el camp de les lletres) i, al final d'una presentació o mentre signa llibres per Sant Jordi, li presenta els seus respectes (al mateix temps que confessa no haver-li llegit més que algun article d'opinió a la premsa) per, tot seguit, oferir-li la gran oportunitat de deixar-li llegir el totxo de cinc-cents pàgines que en cap premi on l'ha presentat, en cap editorial on l'ha portat, ni en cap agència literària a la qual l'ha enviat, han sabut valorar. Arribats a aquest punt, pobre de l'escriptor que no sap dir que no.

Erques Torres

La intel·ligència de les ciutats

Un factor fonamental per entendre una ciutat és conèixer qui, en cada època, n'ha liderat el desenvolupament. Sempre he trobat molt suggestiva la idea noucentista que afirma que les ciutats són creades per intel·ligències posades en contacte. Intel·ligències de persones que, combinant les seves diferents «modalitats intel·ligents», han modelat el territori, hi han impulsat activitats, han dissenyat els traçats dels carrers, hi han bastit monuments i símbols, s'han emmirallat en l'art que n'era el seu orgull... Algú diria, des d'una perspectiva marxista, que són les elits dirigents les que modelen les ciutats, perquè aquestes prenen la forma i la mesura de la seva mentalitat. Però, en temps democràtics, el poder de transformar les societats, de crear civilització, ja no només recau en el poder econòmic, sinó també en les classes mitjanes, que han conquerit la política i l'administració, i han acabat essent rellevants en la conformació d'unes ciutats més igualitàries i cultes.

El repte de les ciutats és retenir coneixement i atreure nou talent. Hauria de ser un repte compartit per l'administració i les seves institucions, i pel món privat i les empreses i organismes. Per això és tan important impulsar un model universitari a Manresa. Un dels projectes frustrats que he viscut més de prop va ser el del Parc Tecnològic. Impulsat per la desapareguda Caixa Manresa, havia de ser un primer exemple de la reconversió de la indústria local cap a les noves indústries tecnològiques 4.0. El bloqueig sense sentit de l'administració local va paralyzar el projecte. Atreure talent és atreure oportunitats, consum cultural, escoles de nivell, nou urbanisme... El Parc havia d'anar en aquesta direcció. Que hi hagi el CTM i l'edifici Impuls no és pas dolent, però és radicalment insuficient. Les ciutats avançades són les que tindran el talent i el coneixement en el seu ADN. Un dels papers de l'administració serà posar intel·ligències en contacte, crear xarxes de relacions i sobretot fer que les ciutats siguin l'objecte del desig d'aquelles persones que volen viure en un entorn de qualitat per desenvolupar la seva creativitat i els seus projectes vitals. Manresa té, de moment, el vas mig buit. Han de canviar moltes coses. Sobretot algunes persones del staff funcional que paralyzen l'administració pública.

EL CUL DEL POU

MÉS PROTOCOL I MENYS PHOTOCALL!

L'himne franquista clou un acte per confraternitzar cultures a la Plaça Catalunya

L'ODA A LA 'PATRIA' SONA PER ERROR

La comunitat ghanesa s'equivoca d'himne en un acte

Vistos els últims esdeveniments en ple centre de Manresa –diguem-n'hi batusses, balls de bastons o batalles campals– que, durant la festa Kente de la comunitat ghanesa catalana per mostrar la seva cultura i tradicions, un DJ vingut d'Alemanya fes sonar l'himne franquista queda, finalment, en una anècdota. Els organitzadors no van tardar a demanar disculpes, malgrat que el grup municipal de Junts va sentir que tenia tan ferit l'orgull que va amenaçar d'enviar la difusió de l'himne de 1932 a la Fiscalia per aclarir els fets. Una iniciativa que, lluny d'aclarir res, sí que va contribuir perquè Manresa acabés sortint a tots els diaris per la relliscada provinciana de torn, per acabar-ho d'adobar, perpetrada a la plaça de Catalunya, i no pas pels èxits i els avenços que tant ens manquen.

En tot cas, en temes de protocol, i especialment si hi ha l'alcalde present, l'Ajuntament faria bé de revisar el guió de l'acte perquè no es repeteixi l'*accident* fet «sense mala intenció» per algú que no coneix prou la realitat catalana. Si el clima sociopolític català ja és prou complex, només cal que hi afegim el caldo de cultiu del dia a dia manresà perquè acabi de sortir una escudella barrejada de païment indigest. Algú podria molt ben dir que el problema dels nouvinguts és que no s'integren. Fals en el cas que ens ocupa. Al contrari, excés de zel. Després de l'himne ghanès i d'*Els Segadors*, l'organització va voler posar el colofó fent sonar un himne patriòtic que agermanés les cultures. L'elecció, això sí, no podia haver estat més desafortunada. Se'ls haurà d'assessorar millor.

Jo, que passo dels setanta i que tinc clara la ment, per primer cop a la vida he sentit, al Parlament de l'Estat, parlar en la llengua que parla la meua gent. Sí, és cert, ves qui ho diria! i estic la mar de content de veure baixar del burro qui dictava el reglament.

Ara que amb els vots del poble tenim a ratlla en Feijóo hi ha mots com amnistia que guanyen predicació. ¿Com pot ser que la consulta d'autodeterminació, que finalment va dur a terme un govern i el bo i millor de la gent que amb bon criteri vam votar que sí o que no, es consideri delictive i es dugui gent a presó? I ara que aquest greu problema sembla que té solució ¿per què no callen els bisbes, vull dir els de l'altre cantó de l'Ebre, que pontifiquen amb el 'ni oblit ni perdó'. Que no troben prou catòlica la reconciliació? 'Con la Iglesia hemos topado!' Ves, que trist, Déu meu, Senyor, quina gran contradicció!

A Manresa un grup de joves s'han tirat taules pel cap; un fet que tothom reprova i alguns han manipulat convocant-nos a una 'mani' com si fos un atemptat, i exigint més policia de control, a la ciutat. El que cal és que hom entomi la responsabilitat i que pagui qui l'ha feta reparant els plats trencats, però també cal tenir en compte com tenim la societat quan cadascú va a la seva ignorant qui té al costat. Perquè hi hagi convivència, respecte i diversitat cal ajudar a qui convingui, sigui o no del veïnat, a sortir de la pobresa i oferir oportunitats a qui en té necessitat.

El racisme a Manresa

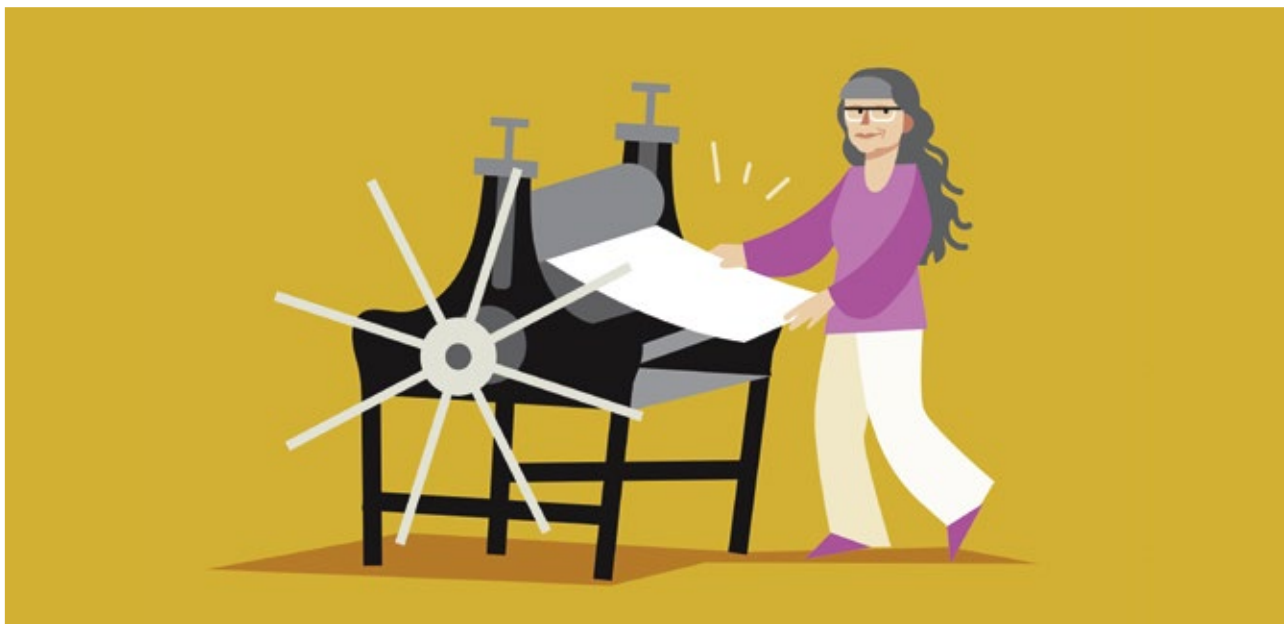

Sí, sabeu perfectament de què va el tema: el monotema. I per al vostre gaudi i el meu desconfort, l'altre dia em vaig trobar casualment amb el personatge més enganxifós que conec. Va ser mentre deambulava pel Passeig amb l'objectiu de sembrar les merdes del meu gos i collir-les al moment -l'únic estirament que em manté en forma-, que en alçar-me de la recol·lecció em vaig menjar un entrecoix. Sí, vaig patir un *manspreading* de nivell màxim. «No sabia que tinguessis gos, i no és potencialment perillós. El puc acariciar?», em va xiuxiuejar el Narcís Ceb Olleta. Excel·lent...

En aquell moment jo ja estava nerviós després d'haver clavat un cop de cap a la seva carn d'olla, només pensava a dutxar-me de manera urgent per evitar el desastre biològic, i més que me'n vaig posar en veure que començava a furgar-se sota els pantalons amb una mà, mentre amb l'altra acariciava el gos. Per acabar-ho d'adobar, a pocs metres, de cop i volta van començar a volar cadires d'una terrassa i es va iniciar una batalla campal matussera entre gent jove. Irrellevant, es notava que eren amateurs, però la gent atemorida es va aixecar de les taules i es va sumar a l'efecte badoc sense rodes. El Ceb ho va aprofitar i sense treure's la mà dels pantalons va buidar unes quantes copes gratuïtament sense importar-li les possibles infeccions, ell ja té els collons pelats. «Pensava que no, però al final la llei considera que hi ha éssers perillosos només per la seva raça i no se'ls valora individualment. I a sobre prohibeix les subespècies invasores o que puguin suposar un risc per a les persones o el medi ambient». Va deixar de remenar taules amb la mà dreta i se la va posar sota els pantalons i es va treure l'esquerra d'allà i la va posar a sobre del meu gos. Em va venir la primera arcada que no vaig poder dissimular. «No, home, no et posis així. Com portes la nova llei de protecció dels drets i el benestar dels animals? Jo fatal! L'altre dia vaig assistir a un *acte*, ja m'entens, on devíem ser una cinquantena de persones d'arreu del món, i algunes també anaven amb la mascota... Va ser un menú degustació per llepar-se'n els dits i vam trempar de valent. Però clar, jo ara tinc un cultiu de diverses subespècies invasores de lladelles, sarcoptes i tricomonas. Així que soc il·legal, em diuen que genero inseguretats als actes i m'han prohibit l'accés a tots els locals *swingers*. Putos racistes!».

Afortunadament, una cadira va impactar al seu cap i vaig quedar alliberat. Espero que no li comprovin el pols radial sense guants. Vaig marxar fastiguejat pels fets insalubres viscuts. Només pensava a arribar a casa i dutxar-me. Bé, primer el gos i després jo. Com hi pot haver individus així respirant el mateix aire que jo, tocant els mateixos poms de porta i fins i tot pagant en efectiu? Em repugna totalment. S'han de netejar.

ALÈXIA LLEONART, L'ART ENTRE ELS ESBARZERS

Per molt reservada que sigui, segur que la recordeu: Alèxia Leonart Pujol, més de trenta anys fent classes a l'escola d'Arts! Va néixer a Manresa el 1965, en una casa on tothom havia de treballar. Amb el seu germà petit van passar per l'Acadèmia Virolai i tot seguit a l'escola Flama, on farà amistats perdurables i d'on conserva els millors records. Després estrenarà l'institut Pius Font i Quer, i fins hi va fer el trasllat des de l'edifici provisional de la plaça Major, «en un passeig on cadascú es va haver d'endur la seva cadira!». L'Alèxia en acabat va decidir estudiar Belles Arts, alhora que s'incorporava al món del treball. «Em vaig pagar els estudis treballant més de quatre anys a Art Fang, a Sant Vicenç, pintant sobre ceràmica, en volum». La inclinació no era gratuïta: el seu pare de jove ja dibuixava, resultat de la pedagogia republicana, i a casa sempre va trobar suport. Havia començat Arts i Oficis tot just amb quinze anys, després d'un curset d'estiu, i amb en Josep Barés va descobrir el tòrcul i el gravat. El pas per la facultat es va enllestir, doncs, amb la llicenciatura i una especialització en gravat i tècniques d'estampació, però, sobretot, amb la descoberta de Barcelona i la xarxa de sales d'exposicions. Són anys d'ebullició, i l'Alèxia no para quieta. Fa el curs de monitora al CAE, passa per les colònies de la Sagrada Família i, finalment, aterra a Rialles. Allà hi podrà fer els cartells, les pancartes, il·lustracions i fins i tot alguna temptativa escenogràfica. Amb tanta empena que decideix obrir un taller propi. «Vaig capitalitzar l'atur i, novament amb l'ajuda i els plànols d'en Barés, vaig aconseguir el meu tòrcul i plantar-me com a autònoma en un taller de gravat, als baixos de casa». Però els números només permetien la supervivència i per això, quan té l'oportunitat de fer un monogràfic a la nova Escola d'Art de Manresa, no s'ho rumia. «Jo no pensava a fer classes, però al final m'hi he quedat més de trenta anys, i això potser perquè

l'escola era petita i podia fer la meua especialitat de manera experimental, en un moment on no hi havia el currículum establert. I vaig descobrir que m'agradava». El taller i els encàrrecs es van acabar fontent, i a l'Escola d'Art hi ha fet classes de gravat i tècniques d'impressió, però també d'història de l'art i d'il·lustració. «Però el que més m'ha agradat és la feina a l'aula amb els alumnes». I ara sent que és on vol ser, i només desitjaria tenir més temps per dedicar a la creació i la investigació artística. «Visc a cavall de la reflexió i la casualitat, més enllà de la intuïció. Recuperant allò que més m'emociona. I malgrat que estic molt condicionada per la tècnica de gravadora, estic fent moltes descobertes, investigant amb tints naturals, colorants... Barrejo coses que puc trobar al bosc amb vivències familiars. I de vegades ho transformo en objectes o colors extrets de les plantes, sovint en propostes absolutament efímeres». No ven ni exposa en circuits comercials però celebra poder exposar a biblioteques i nous espais per ensenyar les meves recerques; «porto el taller a la sala per mostrar el procés. Em permet parlar amb qui ve, no per explicar l'obra sinó per compartir reflexions. Xerrar amb la gent em dona el sentit d'allò que faig: trobar punts comuns. Que allò que faig sigui el resultat d'un procés, amb un peu entre allò que em neguiteja i l'inici de noves reflexions». I se sent més bé que mai treballant amb les mans, fent coses que sent pròpies, de debò, que ni imiten ni persegueixen cap resultat amb propostes. Com ara les de fa deu anys, a la llibreria Papasseit, un espai on repetirà presència: «Aquell cop vaig penjar dues peces, uns esbarzers esclafats i pintats amb suc de mores». I ha continuat exposant, també al CACiS (Centre d'Art Contemporani i Sostenibilitat El Forn de la Calç), a Calders. O més recentment a l'Espai 7 del Casino, gràcies al premi Lacetània 2020 a la trajectòria en gravat. I en tot aquest temps, l'Alèxia crea i treballa i -amb punxes o despunxant- ens interpel·la.

ANEM DE DRET AL REVÉS

Sobren botigues i falten bancs d'aliments. Falten caixers i sobren carteristes. Sobren promeses i falten realitats. Sobren pisos nous i falta reomplir els vells. Sobren els que se salten les ordenances i falta qui les ordeni complir. Falta que plogui i sobra qui gasta tanta aigua com pot. Falta qui conrei els horts i sobra qui rampinya el que els altres conreen. Sobren complicacions i falten complicitats. Falta més humor i sobra tremendisme. Sobren diaris i falten quioscs. Falten cambres i sobren esquenadrets. Sobren trinxeraires i falta qui els pari els peus. Sobra soroll i falta sensatesa. Sobra qui es conforma i falta qui no vol.

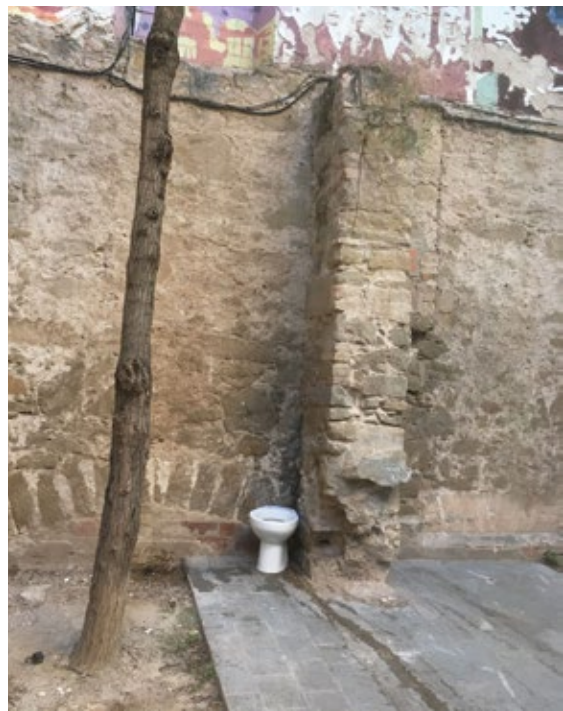
ON ÉS LA PLAÇA NEUS CATALÀ?

De vegades, fa la sensació que Manresa és la ciutat del fet i deixat estar. Grans diagnòstics i declaracions d'intencions que, al capdavall, queden en foc d'encenalls. Per exemple, la decisió de rebatejar la plaça de Crist Rei amb el nom de Neus Català i Pallejà, en memòria de la lluitadora contra el feixisme i supervivent dels camps nazis. El ple municipal va aprovar el 18 de maig passat la nova denominació de l'emplaçament, però, a hores d'ara, queda pendent senyalitzar-la i inaugurar-la com Déu mana. Per cert, el gran orientador de la modernitat, Google Maps, tampoc en sap res.

EQUIPAMENT COL-LATERAL

En les visites a l'Arxiu per confeccionar el tema central d'aquest mes, els redactors del **Pou** van poder comprovar que el futur Museu de Barroc ja compta amb instal·lacions públiques ben visibles. Les podeu veure a la fotografia adjunta. Ni més ni menys que una tassa de vàter que hi va aparèixer *instal·lada* la darrera setmana de setembre, al peu de la paret.

SEMÀFOR A LA SELVA

I a prop d'allà, entre el Museu i el recinte de les piscines municipals s'hi ubica el que podria molt ben ser el nou jardí botànic de Manresa, molts cops acusada de ser gasiva en la reserva d'espais enjardinats. Des de la renovació de la zona, conservant un arbre enmig dels carrils de pas que porten al carrer Viladordis, la vegetació hi ha crescut sempre frondosa... gairebé selvàtica. Tant, que el semàfor que regula el pas cap a la Via de Sant Ignasi cada dia està més envoltat de natura.

LA MANRESA GRISA

Tot plegat, i, francament, servidor no s'ho explica, contrasta amb la carta publicada al diari *El Periódico* el 24 de setembre i que firma la manresana instal·lada a Barcelona Margarita Bai-

Municipis que es queden grisos

Margarita Bailac
BARCELONA

Des de la infància, els meus estius estan lligats a Palamós. El seu paisatge i el seu silenci són bones medicines per al cos i la ment. Però últimament he vist amb melancolia que l'esperit d'aquest gran poble s'ha esvaït: sense cines, llibreries, pocs comerços bons, paviments deixats, locals tancats, fins i tot falta de manteniment. Dissabte passat, vam estar a Palafrugell i l'ambient dels carrers del centre ens va obrir encara més els ulls a les diferències. Si no es busca un remei, no hi haurà fre. Ho vaig viure amb la meua estimada Manresa, on el gris ha guanyat la partida i la gent de l'entorn busca ja més color als carrers de Vic o Igualada. I això no és fruit només de la crisi, sinó de les prioritats dels partits que dirigeixen les nostres alcaldies. A veure si algú revifa aviat algunes de les nostres estimades

lac. La podeu jutjar vosaltres mateixos sense que jo us indueixi a fer-ne cap interpretació. Hi narra les visites que fa a la ciutat natal i les sensacions que hi percep en contraposició a altres viles catalanes que us sonaran per la senzilla raó que sovint se'ns hi compara. Deu ser que la baixa autoestima manresana és genètica i es trasllada arreu on es decideixi viure.

CURSA D'OBSTACLES

Continuant amb la grisor i amb la repetició fins a la nàusea d'elements urbans plens d'arestes cantelludes, al carrer de l'Hospital, acabat de reformar juntament amb el carrer Sant Andreu, s'hi ha col·locats les pilones rectangulars que veieu extretes d'una publicació a Instagram. Ja m'imagino que serveixen per pacificar el trànsit i evitar l'estacionament incontrolat. Ara bé, ningú no ha pensat que poden arribar a ser un

perill per als vianants? No m'estranyaria que algun ciutadà despistat, en plena cursa d'obstacles hi acabés incrustant el menisc o esquarterant-s'hi la tibia.

ESSENCIALS I RECICLATS

L'1 d'octubre, a més de ser recordat pel referèndum del 2017, és el Dia Internacional de la Gent Gran. Un col·lectiu que, a la nostra ciutat és abundant i molt actiu. Fixeu-vos si no, amb la magnífica pancarta, feta amb roba de ganxet, que van instal·lar al final del segon tram del Passeig. Però, aquest 2023, van decidir reciclar la de l'any passat, com es pot deduir de l'any de llueix el rètol. Ho trobo ben comprensible. Cada curs, un projecte i llestos! I, a més, els avis i àvies d'avui en dia tenen moltíssima feina. Sort en tenim.

ES BUSCA CACATUA

Acabo la bugada mensual amb una au extraviada per la qual s'ofereix la gens menyspreable recompensa de 200 euros. Una amable lectora em fa arribar la fotografia d'un anunci –a tot color– penjat en una paret del carrer Sant Bartomeu, del barri de les Escodines on se'n comunica la desaparició i se'n reproduïxen fotografies. És evident que el propietari de la cacatua en qüestió –de nom Ricky– té un disgust considerable. Si en podeu donar raó, qualsevol informació deurà ser benvinguda.

HOUSTON TENIM
UN PROBLEMA

I SI NO ENS POSEM TOTS
A TREBALLAR PER A LA
COHESIÓ, TINDREM UN
PROBLEMA MÉS GROS

TU ETS PART DEL CANVI

Cada cop estem gastant i malgastant més recursos...

Però el canvi és possible. I ja ha començat!

Quan separen el paper i el cartró utilitzats i els poses al contenidor o cubell que toca, estàs fent possible que aquests es puguin reciclar i es converteixin en un nou recurs! El paper i el cartró, cap al blau!

Si al teu municipi es fa la recollida porta a porta, deixa el paper i el cartró a la porta de casa teva el dia que toqui

ECOVIURE

COMPROMÍS AMB LA SOSTENIBILITAT
MANRESA

16-20 OCTUBRE
JORNADES PROFESSIONALS

21 | 22 OCTUBRE
FIRA

Més
informació:
ecoviure.cat

Organitza:

Protecció
Turbines i Pinsos
de Manresa

Amb el suport de:

